

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DÖRGİ

YIL : 4

SAYI : 44

AĞUSTOS 1965

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Tatil dönüsü	3
Alman normları	4 - 5
Portreler	7
TSE haberleri	8 - 9
Kadm ve standard	11
Türkiye'de ölçü standardları	13
Sert PVC'den içme suyu boruları standartı	14-15
Kerestelik meşe tomruğu standartı	16-17
İtalya Millî Standardlar Birliği	19
ISO ve IEC Haberleri	21
Standardlaşılma ve gelişmekte olan ülkeler	22-23
Yurttan haberler	24-25
Halicilikta standardın yeri ve önemi	26
Kabul edilen Türk standartları	27-28
Summary of Contents	29-32

NECATİBEY CADDESİ
ANKARA

31 Ağustos 1965 tarihinde basılmıştır

BU SAYIDA

TSE Yönetmeliğine göre tatile giren Enstitü personeli Ağustos ayının bitimi ile görevleri başına dönmüştür. Başyazarımız Faruk A. Sünter'in bu sayımızdaki yazısı bu konuyu işlemektedir.

Dr. Rahmi Toker'in Alman Standardlar Enstitüsü ile ilgili yazısının üçüncü ve son bölümünü de bu sayımızda veriyoruz. Böylece, DNA hakkında okuyucularımıza en geniş bilgiyi vermiş oluyoruz.

Bu sayımızın yazılarından biri de Türkiye'de Ölçü Standardları ile ilgilidir. Bu konudaki mevzuatı önmüze seren bu yazının sonunda memleketimizde ölçüler konusunda düzenli bir durumun bulunmadığı belirtilmektedir. TSE için çok önemli olan bu konuda bazı tedbirler alınması gereklili bulunmaktadır.

Ağustos ayı önemli ekonomik olaylarla dolu geçmiştir. Bu husustaki haberlerimiz okuyucularımıza kısa bilgiler vermekte- dir. İzmir Uluslararası Fuarı bu yıl daha geniş olarak açılmıştır. Ülkemizin yaş meyva ve sebze ihrac imkânlarının artırılması konusunda da Ağustos ayı içinde önemli ve hayatı kararlar alınmıştır.

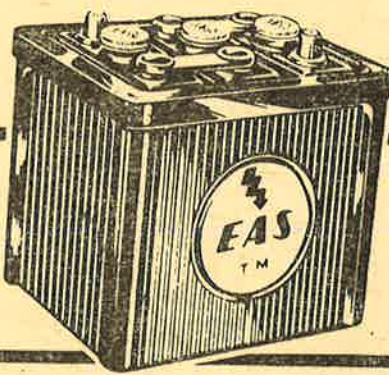

Yeni Standardlar sayfalarımızda «Sert PVC'den içme suyu boruları» standartı ile «Kerestelik Meşe Tomruğu» standartı tanıtılmaktadır. Bu sayımızda hali standartları ile ilgili ilginç bir yazı okuyacaksınız. Yakın bir gelecekte mecburi kılınacağı umulan «El Dokusu Türk Halıları» standardını bu yazının işliğinde değerlendirmek gerekmektedir.

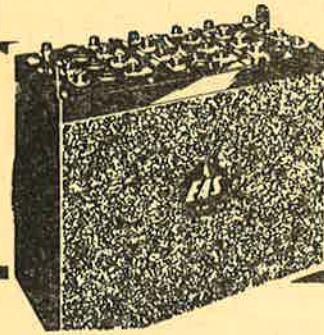
STANDARD

Bana yüz defa da
sorsanız
yine **EAS** derim

- 15 Ay garantiliidir
- Tam kapasite, uzun ömür, ilk hareket sembolümüzdür

STASYONER

Garanti

{ Telefon santralleri için 5 yıl
Yük kaldırıcıları için 3 yıl

EAS **TUDOR** Akülerin kralıdır !..

EAS Ebonit ve Akümülatör Sanayii A.Ş. Yakacık - Kartal Tel.: 534320 - 534346

TATİL DÖNÜŞÜ

Faruk A. SÜNTER

Türk Standardları Enstitüsü, bilindiği gibi, statüleri gereğince her yıl Ağustos ayında tatil girmektedir. Personelin yıllık izinlerini hep beraber kullanmak imkânını veren bu sistemin verimi, gün geçikçe daha iyi anlaşılmaktadır.

Gerçekten, Hazirandan Eylüle kadar personelin üç ayrı grup halinde yıllık izin kullanımı, TSE'nin üç ay tam verim vermemesi anlamına gelir. Bu durumu eski sistemde çalışan kuruluşlarda hep görmekteyiz. Yaz kadrosunun Teknik Kurul için hazırladığı standardların 33, mütalâaya göndermek üzere hazırladıklarının da dörde varmış olduğu göz önünde tutulursa, hizmetin önemi daha iyi anlaşılr.

Öbür yandan, elinizde bulunan «Standard» in bu sayısını da yine yaz kadrosu hazırlamış bulunuyor.

Görülüyorki, Türk Standardları Enstitüsü bir yandan tatil yaparken işler durmamış hattâ bu arada verimli sonuçlar da alınmıştır. Bu yaz işbaşında kalanlar başarılarından ötürü tebrik ve takdir edilmeğe hak kazanmışlardır.

★

Bu bakımından TSE'nin kuruluşunda statüler hazırlanırken bu sistemin öngörülmesinin ne kadar yerinde olduğu açıkça belirmiş bulunmaktadır.

★

Tatil ayında da TSE de işlerin yürütülmemesi için çalışan 8-10 kişilik küçük bir nöbetçi kadro vardır. Acele konuları yürütmekle görevli bu kadronun bu yıl çok faydalı işler gördüğünü, pek çok standard taslağını, durumuna göre Teknik Kurula sunmak veya mütalâa almak üzere ilgililere göndermek üzere yoğun bir sekreterlik hizmeti yapmış olduğunu belirtmek yerinde olur.

Bu sayıyı elinizde aldığınız sıralarda TSE tam kadrosıyla yine çalışmaga başlamış bulunmaktadır.

Raportörleri, Teknik Komiteleri, Hazırlık Grupları ve Teknik Kurul ile memlekete yeni standardlar vermek amacile çabalara devam edecektir. Yaz kadrosunun hazırlıkları, ilk aydan başlayarak TSE programının gerçeklesmesine yardımcı olacak ve yıl sonunda TSE artan bir hızla meyvelerini verecektir.

Bu yıl TSE'nin yüklü standard hazırlama programı yanında, milletlerarası ilişkilerinin gittikçe gelişen çalışmaları da TSE'ye ve memlekete itibar ve fayda sağlayacaktır.

★

Türk Standardları Enstitüsü Ağustos ayında yıllık izin programını uygularken meydana gelen en önemli olay, Bakanlar Kurulunun bir süredenberi bekleyen onbeş Türk Standardını mecburi olarak kabul ve karara bağlamasıdır.

Bu karar ile sayın Sanayi Bakanının başkanlığında kontrolün geniş bir alanda gerçekleşmesini sağlamak üzere girişilen çalışmaları bir arada ele alacak olursak, TSE'nin yıllardır verdiği emeğiin artık beklenen olumlu sonuçlarla değerlendirilmekte olduğu kolayca anlaşılr.

Bu konuda, TSE'de hazırlanan ve Sanayi Bakanımıza sunulan protokolün Ağustos ayında benimsenmesi ve bir kararname taslağı haline sokularak mütalâaya yollanması da bu tatil ayının standard çabalari bakımından verimli geçişinin başka bir örneğidir.

★

Bütün bu noktalar göz önünde tutulursa, TSE'yi tatil dönüşü bekleyen problemlerin önemi iyice anlaşılr.

Bu dönemde de TSE'nin çeşitli komite dallarında çalışan değerli uzmanlarımıza ve personel kadrosuna başarılar diliyor ve kendilerine güveniyoruz.

STANDARD ÇALIŞMALARIMIZ KARŞISINDA :

ALMAN NORMLARI

Dr. Rahmi TOKER

— III — (*)

Bir standard tasarısı yazısı, bir komite çalışmasının geçici sonuçları ihtiva ettiği için komite ekseriya bu yazının üzerinde esashı durmamaktadır. Onur için bu yazılar ekseriya baskıya elverişli olmamaktadır. Raportörler bir hususu zamanında komitelere hatırlatarak yazının mümkün olduğu kadar iyi yazılımasını sağlamaktadır.

Bir standardda, diğer standardda verilen bilgiler referans olarak verileceğse, bu bilgilerin, standardı hazırlayan teknik komite tarafından iyice kontrol edilmesi gerekmektedir.

Standard İnceleme Kuruluna gelmiş bulunan bir standard tasarısı yazısı, İç İnceleme Kurulu tarafından daha ziyade standard tekniği bakımından kontrol edilmektedir.

İç İnceleme Kurulu, tasarımin standard tasarısı halinde yayınlanmasını yeterli bulmaz veya bu hususta farklı düşünceleri varsa tasarıyı gereği ve yeni teklifler ile birlikte ilgili komitesine geri göndermektedir. Eğer böyle bir hal yoksa gözden geçirilmiş metnin standard tasarı olarak yayınlanması müsaade etmektedir.

Bir standard tasarısı yayını işinin bir ay içinde tamamlanması şart koşulmakta ve bu süre içinde komite, başka hataşı olmayan metni, basılmasına müsaade eder. olur ile beraber Alman Norm Komisyonunun isyerine veya bir dergiye göndermektedir.

4.3. Standard tasarısının yaylanması :

Standard tasarısı DIN dergisinde veya bir ihtisas dergisinde veya aynı zamanda her ikisinde yayınlanmaktadır. Eğer bir standard tasarı için Alman Norm Komisyonunun anlayışına göre, Standard İnceleme kurulunun muvafakatı olmuşsa DIN işaretile yayınlanmasına müsaade edilmektedir. Bir standard tasarısının yayınladığı her halükarda DIN dergisinde gösterilmektedir. Bu gösterme tarihinden itibaren her standard tasarı, kitabevlerinden temin edilebilmektedir.

Standard tasarıları sari kâğıtlar üzerine basılmaktadır. Standard şekli, başlıklar ve diğer baskı kuralları ayrıca standartlaşdırılmış bulunmaktadır. (DIN 820 foy 2).

4.3.1. Hatırlatma :

Her standard tasarı, bir hatırlatma kısmı ihtiva etmektedir. Bu kısımda, hangi bölümlerin henüz kesinleşmemiş olduğu, bu noktaların gelen mütalâalarla göre düzenleneneceği bildirilmekte ve tasarıının herhangi bir sanayi ve ekonomi dalında kullanılması halinde mahzurlu olabileceğinin hatırlatılmaktadır.

(*) Yazının ilk kısımları Haziran ve Temmuz nüshalarımızın yine bu sahifeye rinde yayımlanmıştır.

4.3.2. Standardı Hazırlayanlar :

Standard tasarısının birinci sahifesinin alt kenarının üstüne standardı hazırlayan ihtisas komitesi veya Alman Norm Komisyonu bağımsız çalışma komitesi yazılır. Eğer standard tasarısı diğer komitelerin çalışma alanları içinde bulunuyorsa, onların mutabakatını alarak «Baber çalışanlar» başlığı altında standardda yer almaktadır. Fakat esas komitenin ismi üstte yazılmaktadır. Eğer standard birçok komiteleri ilgilendirmişse, diğer komiteler, hatırlatma kısmında bahis konusudan edilmekte ve aşağıda yalnız esas koniden ismi yazılmaktadır.

İşleme sırasında çalışmalarla ilişkili eden veya standard için mutabakatları muhakkak önemli olan ve bunu karşılık Alman Norm Komisyonuna bağlı olmayan gerçek ve tüzel kişilerin ismi, keza yalnız hatırlatma kısmında belirtilmektedir.

4.3.3. Açıklamalar :

Açıklamalar içinde standard tasarısında yer alan ve alınmayan önemli görüş noktaları bulunmaktadır. Böylece bilâhâre yapılacak çalışmaları bu bildiriler iyi ışık tutmakta ve çalışmaları kolaylaştırmaktadır.

4.3.4. Tasarıının mütalâada kalma süresi :

Standard tasarısının mütalâada kalma süresinin başlangıç tarihi, tasarıının yayınladığı tarih olmayıp DIN dergisinde buna dair verilen haberin yayın tarihi olarak kabul edilmektedir. Her standard tasarında, standardın durumuna göre, mütalâada kalma süresi bildirilmektedir.

Yetkilî komisyonur başkanı veya DIN raportörü, standard tasarısının yayın tarihi ile dergide bildirilme tarihlerini iyi tahmin etmekte ve bu na göre, mütalâanın sona erceği tarihi noksansız olarak tâyin etmektedir. Bu tarihin tesbitirde, genel olarak DIN dergisinde yayınlanan bildiri tarihinden sonra en az 4 aylık bir süre verilmek suretile hareket edilmektedir.

Değiştirme ve tamlama teklifi bu süre içinde esası hazırlayan yetkilî komitesine gelmektedir. Standard İnceleme Kurulu ve Yönetim Kurulu tarafından yapılacak muhtemel itirazlar İnceleme Kurulu tarafından özel halinde ligili komiteye gönderilmektedir.

4.4. Standard tamamlanmaya kadar yapılacak diğer işler :

4.4.1. Mütalâaların müzakeresi :

Gelen mütalâalar ve itirazlar, mütalâa süresi bittiğinden sonra ilgili komitesinde müzakere edilmektedir. Mütalâa gönderen yerlere gerekirse komitede yapılar müzakereler ve gerekmezse yalnız sonuçları hakkında bilgi verilmektedir. Bu sırada üyelerin çalışma tarzı 4.2. deki gibi dir.

4.4.2. Standard Tasarısının mütalâada kalma süresi :

Standard tasarısının mütalâada kalma süresi 2 sene olarak tespit edilmiş bulunmaktadır. Eğer bir standard tasarısı 18 aylık bir süreyi geçirmişse, - zira gelen mütalâalar standardın baştan ele alınmasını ve daha mükemmel işlenmesini talep edebilmektedir. Alman Norm Komisyonu, standard tasarısının geri alınıp alınmayacağı, yeni bir standard hazırlayıp hazırlanmışlığını, veya tamamlamamış bir standard halinde kalıp kalmayıcağını talep edebilmektedir.

4.4.3. Standard tasarısının geri alınması ve ikinci tasarıının yayınlanması :

Eğer bir standard tasarı, yetkilî komitenin kararı ile geri alınmak mecburiyetinde ise, DNA raportörü bir gereğe ile standard İnceleme Kurulu standard tasarısının ortadan kaldırılmasını talep edebilmekte ve bu geri alma olayı DIN dergisinde gösterilmektedir. İkinci veya daha fazla standard tasarısının hazırlılamaması lüzumlu ise, 4.2. maddedeki işlem tekrar uygulanmaktadır.

Bu durumda, tasarıının hatırlatma kısmında ikinci veya bir kaç defa hazırlanmış tasarı olduğu, sebepleri ile birlikte bildirilmektedir. Yeni standardın DIN dergisinde yayınlanması ile eski standard tasarı hükmüsüz kabul olunmaktadır.

4.4.4. Standardın kesinleşmesi, kontrol :

Standardı hazırlayan komite gelen teklif ve itirazları incelemiş ve yapılan standardın metni üzerinde fikir birliğine varmışlarsa, bu standardın komite ile ilgisi kalmamaktadır. Baskı için metnin hazırlanmasında 4.2. maddesinde bildirilen huislar gözönünde bulundurulmaktadır. Yazi keza Standard İnceleme Komitesinin kontrolüne arzedilmektedir.

Tasarı İnceleme Kuruluna sevk edilirken komite başkanının ve DNA raportörünün imzaları alınmakta, genel itirazlar ve uygulamayan İnceleme Kurulu teklifleri de birlikte gönderilmektedir.

İnceleme Kurulu kontrol esnasında komitesinden çıkışmış standard tasarı hakkında itirazda bulunursa, gerekçi ve yeni teklifleri ile birlikte tasarıyı tekrar komitesine geri gönderebilmektedir. Hiç bir itirazı yoksa veya yapılan itirazlar nazarı itibare alınmış veya aydınlatılmışsa, İnceleme Kurulu tasarıyı basılabilcek bir hale getirilmesi için Redaksiyon Komitesine vermektedir. Basılı provası ilgili Komiteye gönderilmekte ve bunun başkanı imzalamak suretiyle mutabakatını bildirmektedir. Eğer standard bir kaç komite

tarafındalar; hazırlanmış ise, bütün komitelerin bu provayı imzalamaları gerekmektedir.

4.5. Standardın Alman külliyatına dahil edilmesi ve yaylanması :

Bir standard baskı provası imzalandıktan sonra Yönetim Kurulumun oluru alılarak, Alman standard külliyatına dahil edilmektedir.

Bundan sonra standard yaprakları matbaada basılmaktadır.

İmzalanın son prova asıl orijinal standard olarak kabul edilmekte ve basılan kopyaların buna uyması şart koşulmaktadır. Bundan sonra standard, kitap evlerine gönderilerek, satılması serbest bırakılmaktadır. Bu tarihten itibaren standard yayınlanmış olarak kabul edilmektedir. Böylece simdiye kadar devam edegeen standard tasarısi yürürlükten kalkmaktadır.

Standardın yayıldıgı DIN dergisine bildirilmektedir.

4.6. Özel Hallere Göre standard çalışmaası :

4.6.1. Ön Standardlar :

Bir standarda pratikte siddetle ihtiyaç var, bunlarla beraber hükümlerinin yapılacak araştırma ve müşahedelerle kontrol edilmesi ve bu suretle teyt edilmesi gerekiyorsa, böyle konular belirli bir süre içinde çoğunlukla 3 yıl için uygulamak üzere, bir ön standard halinde yayımlanabilemektedir. Bu suretle gelmesi muhtemel olan iç ve uluslararası tenkitlere göre, standardı değiştirmek veya tamamlamak daha kolay olmaktadır.

Bu standard, bir zorunluk karşılıkta hazırlandığı için, bu zorunluğın nelerden ibaret olduğunu belirten bir hatırlatma veya ön sözü ihtiyaç etmektedir. Ön standard karakterine göre, bir standard olarak kabul edildiğinden esas standard gibi hazırlanmaktadır.

Bu madsatla esas standardın iş basınlarında olduğu gibi standard tasarısi halinde yayımlanmaktadır. Burunla beraber bu tasarılar, esas standardların yerine geçecek niteliktedir.

4.6.2. Tasarının yaylanmasıdan vazgeçilmesi :

Standardlar yalnız müesseselerde halde önceden standard tasarısi halinde yayımlanmadan kesin standard olarak yayınlanabilemektedir. (Örnek: Eğer standard diğer müesseselerde standard çalışmalarından alınmışsa). Bunun için standardı önceden tasarı halinde yayımlamaktan vazgeçilebileceği, standardın hazırlanmasında çalışan ilgili çevrelerin, bu hususa aynen iştirak ettikleri ve yayınlanmak suretiyle yeni görüş elde olunamayacağı hakkında standard İnceleme Kurulunun muvafaka alınamaktadır.

Bir standardın, standard tasarısi halinde yayımlamaksızın yürürlüğe girmesi, kontrol etmeye yetecek kadar bir süre verilerek, nedenleri ile birlikte DIN dergisinde kamunun bilgisine arzedilmektedir. Bu süre içinde ön görülmüş olan cari standard, ilgili tarafından basılmamış olarak da isterilebilmekte ve böylece mütalâaya arzedildiği resmen garantî edilebilmektedir.

4.6.3. Diğer müesseselerin Standard talar veya eskimiş (modası geçmiş)

bakımından yaptığı çalışmaların Alman Standardı külliyatı içine dahil edilmesi :

Diger müesseselerin standarda benzer yayınları, bu yayınları yapar müessesesinin muvafakatı alınarak DIN Standardına adapte edilebilmektedir.

Alman Norm Komisyonunun yetkili iktisat Komitesi, mevcut çalışmanın değiştirme yapmadan mı ve değiştirilecek mi alınabileceğine karar vermektedir. Bu maksatla Alman Norm Komisyonu içindeki ilgili Komite ile Alman Norm Komisyonuna bağlı olmayan diğer müesseselerin komitesi arasında uygur tarzda bir yetkilidir.

Eğer metin bakımından mühim değişiklikler yapmağı ihtiyaç yoksa, yabancı yayın üzerinde 4.6.2. bölümne göre, işlem yapılmaktadır. Eğer önemli değişikliklere ihtiyaç varsa, Standard tasarısi halinde yayılama cihetine gidilmektedir.

4.6.4. Yabancı Standardların, rehberlerin ve standard nevinden olar yarınların kabulu :

Yabancı Standardlar ve rehberler, ait olduğu yabancı Standard Enstitülerile arlaştırmak suretiyle Alman Standardı olarak kabul edilmektedir.

Bu maksatla, Alman Norm Komisyonu yabancı standardda geçen hükümlerin ne derece Almanya şartlarına uyabileceği hakkında karar vermektedir. Böylece alınmasına karar verilen hususlar Alman şartlarına uydurulmaktadır. (Örnek: Standard sayıları metrik ölçüme sistemle gibi) böyle bir standard aynı zamanda Alman Standard teknigi esaslarla ve şekillerine uydurulmaktadır. (Örnek: bölgelerin sıraları, ve riler, bilgiler, ölçülerde kullanılan harfler V.S. işlenmesi esnasında, 4.2 ile 4.5 ve aynı zamanda 4.6.2. maddeindeki metodlar uygulanmaktadır. Bu halde de standard tasarısi halinde kamunun mütalâsına arzulması şart koşulmaktadır.

Bir DIN numarası ile Yayınlanan yabancı standardın nereden alındığı bir ön hatırlatma ile tanıtılmaktadır.

4.7. Tamamlanmış standardların uygulama durumlarının kontrolü, geri alınması ve yeniden işlemesi :

4.7.1. Standardların uygulama durumlarının kontrolü ve yeniden işlemesi :

Alman Norm Komisyonunun her komitesi, kendi iktisat alannı göre, standardları belirli süreler içinde uygulama durumlarını kontrol etmek ve gerekirse bunları yeniden incelemekle sorumludur.

Aynı zamanda bir standardı ikiinci baskısına lüzumlu hasıl olursa, simdiye kadar yürürlükte olan standardın yeniden basılabileceğine dair yetkilî komitenin kararı alınmaktadır.

Alman standardları külliyatının inşâfi ve teknigin durumu bakımından değişikliklerin zaman zaman yapılması lüzumlu olabilemektedir. Her değişimedede ekonomik durum incelenmektedir. Daha az önemli olan değişiklikler toplanmakta daha büyük fasılalarla standardlara alınmaktadır.

Esasa taallük etmiyen başka hatalar veya eskimiş (modası geçmiş)

hususlar düzeltileceğse, O zaman mevcut standard, hiç şüphelenilmeden kullanılmaya devam edilmekte ve yürürlükte kalmaktadır. Bilâhâre tashih edilmiş metin yalnız yayın tarihi değiştirilmek suretiyle yeniden yayımlanmaktadır.

Bir standardın metrinde ve yapısında önemli değişiklikler yapmak gerekiyorsa o zaman bu standardın yeni yayınlanmasıdır. Bu standardı yeniden gözden geçirilmek suretiyle, eski haline razaran bir değişiklik getirilmemişse bu durumda standardı yeniden yayımlamak gerekmektedir.

Süpheli hallerde yeni bir yayını yapılması tercih edilmektedir. Çünkü böylece, standarddan faydalananlar, eski nüshasına bakmağa lütfum göremeden, yerini yürürlükte kabul etmektedirler.

Yeni bir nüsha yayımlamak amacıyla yapılacak çalışmalarla, birinci nüshanın işlenmesi ve yayılanması için geçen iş basınlarının aynen uygulanmaktadır.

Bilhassa eğer yetkili komite ve o-nun üyeleri, adı geçen standardın mukavelelerde ve resmi hükümlerde ne derece kadar yer alabileceğini keşfetmemelerse kabul edilen bir standardın kararlaştırılan yeni metri de, kurullara uygun olarak standard tasarısi halinde uygulanmak zorunda tutulmaktadır.

Eğer bir standard açıkça geri alınmıyorsa; arzu olunan yeni nüsha ait kararlaştırılan metri ile bir standard tasarısi halinde yayınlanmak suretiyle yürürlükte tutulmaktadır. Buna karşılık bahis konusu standardın bir standard tasarısi olarak yayınlanması halinde itirazla karşı karşıya gelinmemektedir. Eğer bir standard tasarısi, standardın yayılanmasını durduruyorsa iki senelik bir süreden sonra geri alınmaktadır.

4.7.2. Yürürlükte olan standardların geri alınması :

Yürürlükte bulunan eski bir standard, yeni喜悦anmaksızın geri alınmıyorsa, o zaman bunun geri alınması ekonomik mahzurların ortaya çıkıp çıkmayıcağı dikkate alınmaktadır. Eğer bir standardın yürürlüğe devam etmesinde teknik ve ekonomik bakımından mahzur var veya diğer bir deşimle bu durum hiç bir kıymet ifade etmiyorsa o zaman bu standard geri alınmaktadır.

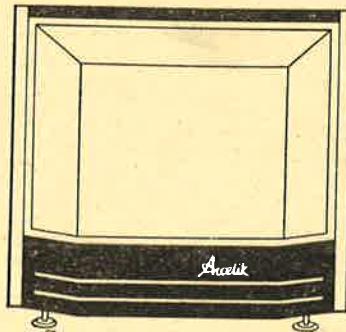
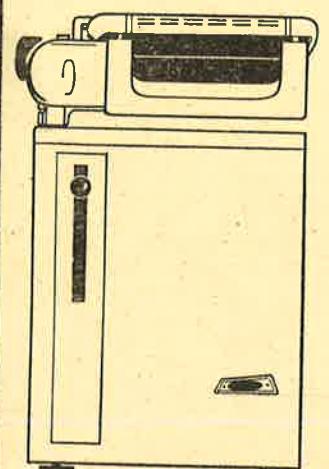
Komite bir standardı geri almak istese, bu amacın DIN dergisinde gerekçisi ile birlikte bildirilmektedir. Takdir edilen bir süre içinde bu arzuya karşı hiç bir itiraz gelmezse yetkilî komitenin bunuyla ilgili kararından sonra standard geri alınabilemektedir. Keza bu maksatla alınan karar standarddan faydalananlarla gerekli tedbirleri alabilmeleri için DIN dergisinde belirli bir tarih zikredilmek suretiyle gerekçisi ile birlikte yayımlanmaktadır.

Standardın satışı, geri alındığı günden itibaren Alman Norm Komisyonunun aracılığı ile durdurulmaktadır.

4.7.3. Değişikliklerin bildirilmesi :

Alman Standardları külliyatındaki değişiklikler ve geri almalar DIN dergisinde gösterilmektedir.

daima
daha güzel
daima daha
modern hatlar
ARÇELİK
estetik
anlayışının
temelini
teşkil eder

ARÇELİK

Standard Dünyasından

PORTRELER

Dr. Rahmi TOKER

1919 yılında Bozdoğan'da doğmuştur. Orta öğrenimini Afyon Lisesinde tamamladıktan sonra, 1938'de Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesine girmiştir ve 1942'de aynı fakültede Pekiyi derece ile bitirerek Orman Mühendisi olmuştur.

İlk olarak Ankara Orman Cevirge Müdürlüğü'nde görevde başlayan Dr. Toker, hemen askerlik hizmetini yapmış ve daha sonra Bolu Orman İşletmesinde Bölge Sefi olarak çalışmıştır. 1945'te Orman Fakültesinde Asistanlığa başlamış 7 yıllık hizmeti sırasında 1948-1951 arasında doktorasını yapmıştır. 1952'de Fakülteden ayrıldıktan sonra Bolu Ormancılık Araştırma İstasyonu ve Ankara Ormancılık Araştırma Enstitüsü'nün Orman Mahsulleri Şube Müdürlüğü görevinde bulunmuştur.

Dr. Toker 1959 yılında intisap ettiği imar ve İskân Bakanlığı Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü'nde 1961 yılına kadar, ahsap grubu yapı malzemesi araştırma ve standardlaştırma konularında çalışmıştır. Halen aynı Genel Müdürlüğün Laboratuvarlar Dairesi Başkanlığını yapmaktadır.

Meslek hayatı boyunca zaman zaman Avrupa'nın çeşitli yerlerinde yapı malzemesi üzerinde araştırmalar yapmış olan Rahmi Toker, 1958 yılından beri Türk Standardları Enstitüsü'nün İnşaat Hazırlık Grubunda çalışmaktadır. Ahsapla ilgili 8 standardın hazırlanmasında Raportör ve Teknik Komite Başkanı olarak görev almıştır.

Toker'in Ormancılık ve Ahşap konularında yazdığı 6 telif ve 1 çeviri eseri ayrıca yerli ve yabancı meslek dergilerinde yayınlanmış 30'u aşkın makalesi vardır.

M. Fethi ARIEMRE

1912 yılında Kilis'te doğmuştur, İlk ve Orta okulu'nda Kilis'te bitirmiştir. Liseyi ise Konya ve İstanbul'da tamamlamıştır. 1936'da Ankara Hukuk Fakültesinden mezun olan Ariemre, askerlik hizmetinden sonra yurdun çeşitli ilce ve illerde Hâkimlik ve Savcılık görevlerinde bulunmuştur. 1946'da Ticaret Bakanlığı İkinci Hukuk Müsavirliğine getirilmiştir. 1956'da Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 1957'de Sanayi Bakanlığı kurulduğundan sonra yeniden Ticaret Bakanlığına, Birinci Hukuk Müsaviri olmuştur. Halen bu görevde bulunmaktadır.

Fethi Ariemre, 1952 yılında Ticaret Bakanlığıncı İsviçre'ye gönderilmiştir.

Ticaret Bakanlığı Hukuk Müsavirliği görevi dolayısıyla standartizasyon mevzuatı ve uygulanması ile yakından ilgilenmiş. Türk Standardları Enstitüsü'nün kurulması üzerine, Ticaret Bakanlığı'nın Enstitü Genel Kurulundaki temsilciliğine atamıştır. 132 sayılı Kanun gereğince, bu sıfatla TSE Denetleme Kurulu üyesidir ve Mevzuat Grubundaki çalışmalarla da TSE'nin kuruluşundan beri katılmaktadır. Halen İc Hukuk Hükümleri Komitesi Başkanıdır.

Fethi Ariemre, standartların uygulanmasının 1705 ve 3018 sayılı kanunlar hükümlerine uygun olarak yapılması hususunda yararımcı olmuştur. Ayrıca, TSE mevzuatının hazırlanmasında ve böylece standartların temel hükümlerinin konulmasında önemli rol oynamıştır.

Ariemre'nin çeşitli konularda 5 kitabı yayımlanmıştır.

Bir Çok Türk Standardı Mecburî Kılındı

Mecburî kılınan standardlardan bazılarına ait kararnameler Ağustos ayı zarfında Resmi Gazete'de yayınlandı

Bilindiği üzere TSE Teknik Kurulu tarafından kabul edilen standardlar «Türk Standardı» adını almakta, bunlardan uygun bulunanların mecburi yürürlüğe konulması için 132 sayılı kanunun 2 nci maddesine göre gereken kararnamenin çatırmasına yardımcıları ilgili Bakanlık'tan istenilmektedir. Bu usule uygun olarak uzun süre önce Sanayi Bakanlığına sunulmuş bulunan, ancak kontrol olanaklarının yetersizliği düşüncesiyle mecburi yürürlüğe konmasında bazı mahzurlar olduğu düşüncesiyle tutulan «Türk Standardı»ları, STANDARD'ın 42 nci sayısında bildirdiğimiz ve bu sayımızda da ayrıca üzerinde durduğumuz üzere kontrol faaliyetine yeni bir yön verilmesi sebebiyle, Başbakanlığa sunulmuştur. Bu standardların mecburi yürürlüğe konulması Bakanlar Kurulunda da uygun bulunmuş ve kararları alınmıştır. Böylece kararları alınan «Türk Standardı»ları sunlardır :

1. TS.40 — Elektrik iç tesisatında kullanılan iki kutuplu fış ve priz,
2. TS.41 — İç tesisatta kullanılan 250 V ve 10 Ampere kadar elektrik anahtarları,
3. TS.44 — Elektrik el lambaları,
4. TS.45 — Rozas,
5. TS.46 — Kontraplak,
6. TS.47 — Kontraplak numune alma ve muayene metodları,
7. TS.49 — Yalıktan şerit,
8. TS.50 — Mesken ve benzeri yerdeki elektrik tesisleri. ne ait eriyen telli buşonlu sigortalar,

9. TS.57 — Telefon ve Telgraf hatlarında kullanılan porseLEN izolatörler,

10. TS.58 — Floresan lâmba balastları

11. TS.90 — Balık konserve kutuları,

12. TS.156.177 — Büyük ve küçük boy hayvan ham derileri,

13. TS.178 — Pile deri,

Böylece 24 yeni standard mecburi kılınmıştır. Bunlardan TS. 44 ve TS. 45 ile ilgili kararnameler 31 Ağustos 1965 tarihli ve 12088 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanmıştır. Kararın bir maddesine göre, bunlar yayın tarihinden altı ay sonra, yani 1.3.1966 tarihinde uygulanmağa başlanacak.

Bilindiği üzere «Elektrik el lambası, elde taşınan ve başlıca, bir gövdesi, bir sapi, asma tertibati ve prize bağlamaya yarayan kordonu bulunan elektrik lambasıdır.» Standard, alternatif veya doğru akımında kullanılan ve nominal akımı 2 Amper, nominal gerilimi 240 voltu geçmeyen el lambalarını kapsamaktadır.

«İçindeki klemensler vasıtasiyle bir elektrik tesisatının kordonla yapılmış bir kısmını elektrik iç tesisatına irtibatlandırmaya yarayan iç tesisat malzemesi»nden olan razası standardlaşırıyan TS.45 de gerilimi en çok 250 volt olan elektrik iç tesisatında kullanılan ve içerisinde 6 amperde fazla akım geçmeyen rozasları kapsamaktadır.

Ağustos ayı içinde ayrıca, TS. 55 «Evlerde ve sanayide kullanılan sıvılaştırılmış hidrokarbür tezvi tüpleri» standardını değiştiren standard da mecburi kılınmıştır.

TS. 19, 20, 21, 22 ve 26 sayılı臣メント standardlarının 3/d maddede-

rini değiştiren 3.8.1965 tarihli ve 6/5084 sayılı karar da 17.8.1965 tarihli ve 12077 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanmıştır. Bu değişiklikler 2.9. 1965 günü yürürlüğe girmiş olacaktır.

Ayrıca, Ağustos ayı içinde TS. 66 Pompalı Gazocağı, TS. 67 Pürmüz lambaları, TS. 60 Pensler ve kerpetenler, TS. 63 Marangoz matkap uçları veburgular, TS. 71 Elektrik el ütilleri, TS. 183 Floresan lambaları standardlarının mecburi kılınması, Sañayı Bakanlığında uygun bulunmuş, gereğinin yapılması için Başkanlığı sunulmuştur. Bazı Standardlar içinde aynı yolda Eylül ayı içinde işlem yapılacağı öğrenilmiştir.

Bütün bunlar, TSE çalışmalarına ve «Türk Standardı» larına gösterilen ilginin birer öneimi işaretidir.

Ceviz Kütükleri standardı mecburî yürürlüğe girdi

Türk Standardları Enstitüsü tarafından hazırlanan TS/151 Ceviz Kütükleri Standardı 1.8.1965 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Ticaret Bakanlığı 30.7.1965 tarihli Resmi Gazete'de yayınladığı bir tebliğde; Standardın uygulanış şekillerini açıklamıştır. Buna göre; Standard gereğince yapılacak kontroller, İstanbul, İzmir, Samsun, Mersin ve İskenderun da bulunan Kontrol Teşkilatı tarafından yürütülecektir. Diğer yerlerden väki olacak müracaatlar bu Merkezlerden geçici olarak görev lendirilecek kontrolör veya Eksperler tarafından karşılanacaktır. Standardda uygun olmayan malların ihracına Gümüşlerce müsaade olunmayacağıdır.

V. İsfendiyar, Amerika'daki Standard Mühendisleri Birliğine Üye Oldu

TSE Genel Sekreteri Veli İsfendiyar'ın bundan bir süre önce Amerika'daki Standards Engineers Society'e (Standard Mühendisleri Birliği) yapmış olduğu üyelik müvacaati kabul edilmiş ve üyelik sertifikası kendisine gönderilmiştir. Diğer taraftan, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu da Veli İsfendiyar'ı Danışma Kurulu üyeline seçmiştir.

TSE SALONUNDA İKİ TOPLANTI YAPILACAK

Eylül ayı içinde TSE konferans salonu iki önemli milletlerarası toplantıya sahne olacaktır.

Bunlardan birincisi, Türk Kaner Araştırma ve Savaş Kurumunun düzenlediği, «Orta ve Yakın Doğu Milletlerarası Kanser Birliği»nin ilk Genel Kurul toplantısıdır. 10-12 Eylül tarihleri arasında yapılacak bu toplantıyı takiben 17-21 Eylül günlerinde de Karayolları Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen RILEM Yıllık Daimi Komitesi 1965 toplantı yapılmaktır.

RILEM, Milletlerarası İnşaat Malzemeleri Deneyleri Laboratuvarlar Birliğinin kısaltılmış adıdır.

STANDARD KONTROL KOMİTESİ KURULUYOR

Dergimizin 42 nci sayısına göz gezdirenlər Faruk A. Sünter'in «Standard uygulanmasında aralanın kapı» (s. 3) adlı başyazısı ile «Sanayimizi geliştirecek yeni ufuklar açılıyor» başlıklı haberimizi görecelerdir. O yazida ve haberde açıklandığı üzere «standard mal yapılmaması ve kontrolünde devlette özel sektör el ele» vermiş bulunmaktadır. Haberde yer alan hususları içine alan protokol, Sanayi Bakanlığında 31 Temmuz 1965 günü yapılan bir toplantıda kabul edilmiştir. TSE'nin 31 Temmuz 1965 tarihli ve 4/3357 sayılı yazısı ile toplantılar katılan yerlere gönderilmiştir.

Protokolde, çalışmaların yapılması sekilleri ile kontrolü düzenlemek üzere kurulması uygun bulunan Komite'nin ve bunun yürütme organının kuruluşu ile çalışma sekil ve şartlarının bir Bakanlar kurulu kararı olarak tesbiti de karara bağlanmıştır. Porotokole bu açıdan eğilen Sanayi Bakanlığı, bir karar tasarısı hazırlamış, 27.8.1965 tarihli yazısı ile ilgililerin görüşlerine sunulmuştur. Bu ilgililer sunlardır :

- a) Ticaret Bakanlığı
- b) Sanayi Bakanlığı
- c) İmar ve İskan Bakanlığı
- d) Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği

- e) Türk Standardları Enstitüsü
- f) Ankara Sanayi Odası
- h) İstanbul Sanayi Odası
- i) Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu

Mamlıllerimizin standardlara uygun hale getirilmesi çabalarını hızlandırmak; Devletin ve standardla ilgili meslek kurumlarının ortak çalışma ve gözetimi altında mecburi standardları uygulamak ve ihtiyacı olanlara uyulmasını teşvik etmek; standard mal yapılmasını, sanayide rasyonel çalışmasına, elverişli ortam yaratmak ve bu hususta yardımcı olmak; diş rekabet sırasında sarayımizi standardlar yoluyla desteklemek ve kendi aralarında haksız rekabeti önlemek, amacile öngörülen komite kurulmaktadır.

Ayrıca komite kararlarının yürütülmesi ve kontrol faaliyetinin yakından izlenmesi ve kontrol ile ilgili konuların günlük işlerin yapılması amacıyla Komite Başkan Vekili'nin Başkanlığında bir Yürütme Kurulu kurulmuştur. Yürütme Kurulunun öbür üyeleri Ticaret ve Sanayi Bakanlıklar ile Odalar Birliği ve Ankara Sanayi Odası temsilcileridir.

Yürütme Kurulunun sekreterlik işleri TSE tarafından yapılacaktır.

Tasarıda Komitenin görevleri ve başka hususlara ilişkin hükümlerde yer verilmiştir.

TSE Hazırlık Gruplarında

KİMYA :

Geçenümüzde, Milletlerarası Zeytinyağı Konseyinin hazırladığı standard da göz önünde bulundurularak, TSE Kimya Hazırlık Grupu ve ilgili kuruluş temsilcileri tarafından olağanlaştırıldıgı bilindiğimiz «Yemeklik Zeytinyağı» standard tasarısı Ağustos ayı içinde müthalâaya gönderilmiştir. Makina, Elektrik, Mühendislik Hizmetleri, İnşaat ve Ziraat Hazırlıkları Grupları tarafından bütün hazırlıkları tamamlanarak son sekilleri verilen aşagidakı standard tasarıları Eylül ayının ilk toplantısında görüşülmek üzere Teknik Kurul'a sunulmuştur.

MAKİNA :

- 1) Metalik malzemenin sürekli uzama ve kopma süresini tayin muayeneleri,
- 2) Çeliklerde köşe kaynaklı birleşimlerin çekme muayenesi,
- 3) Çeliklerde eritme kaynak metodu ile yapılan alın birleştirme kaynaklarının katlama ve serbest eğilme muayeneleri,
- 4) Çeliklerde eritme kaynak metodu ile yapılan alın birleştirme kaynaklarının çentik eğme muayenesi,
- 5) Çeliklerde kaynak ilâve malzemesinin sıcak çatlamazlık özelliğinin tayini,
- 6) Çelik saçılıarda eritme kaynaklarının gökertme muayenesi,
- 7) Çeliklerde eritme kaynak metodu ile yapılan alın birleştirme kaynaklarının sürekli uzama özelliklerini ve kopma süresini tayin muayenesi,
- 8) Muayene cihazlarında yük ölçme sistemlerinin doğruluğunun kontrolü
- 9) Çeliklerde eritme kaynak metodu ile yapılan alın birleştirme kaynaklarını çekme muayenesi,
- 10) Taşlama taşları,
- 11) Su tesisatında kullanılan musluklar,
- 12) Su tesisatında kullanılan valfler ve vaffle takılan parçalar,
- 13) Ahşap mobilya kilitleri,
- 14) Vidalı çelik gaz boruları Çelik gaz borular (Dikişsiz veya kaynaklı)
- 15) Silindirik sebze ve meyve konserve kutuları,
- 16) Freze bıçakları,

ELEKTRİK :

- 1) Tavlanmış bakırın özdirenci,
- 2) Elektrik lamba başlıklarları ve duyları,
- 3) Ev tipi elektrikli çamaşır makineleri,

MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ :

- 1) Milletlerarası birimler sisteminin temel büyülükleri ve birimleri (R 31/1)
- 2) Uzay ve zaman büyülükleri ve birimleri (R 31/1)
- 3) Demirli (Periyodik) olaylar büyülükleri ve birimleri (R 31/2)
- 4) Mekanik büyülükleri ve birimleri (R 31/3)
- 5) Isı Büyüülükleri ve birimleri (R 31/4)
- 6) Fizik birimlerinde ve teknikte kullanılan matematik işaretleri ve semboller (R 31/11)
- 7) Normal sayılar-normal sayı serileri (R.3)
- 8) Normal sayıların ve normal serilerinin külâfîsi (R-17)

İNŞAAT :

- 1) Mantar ısı yalıtma levhaları,
- 2) Ahşap rende tâlas levhaları,
- 3) Temellerin ve düzey yüzeylerin yalıtılmamasıda kullanılan asfalt,
- 4) Temellerin ve düzey yüzeylerin yalıtılmamasıda kullanılan bitümlü harç,
- 5) Duvar Tuğlaları,

ZİRAAT :

- 1) Saraplar,

KAVEL

Kablo ve Elektrik Malzemesi Ltd. Şti.
İSTİNDE - İSTANBUL

TELGRAF : Kavelkablo - İstanbul

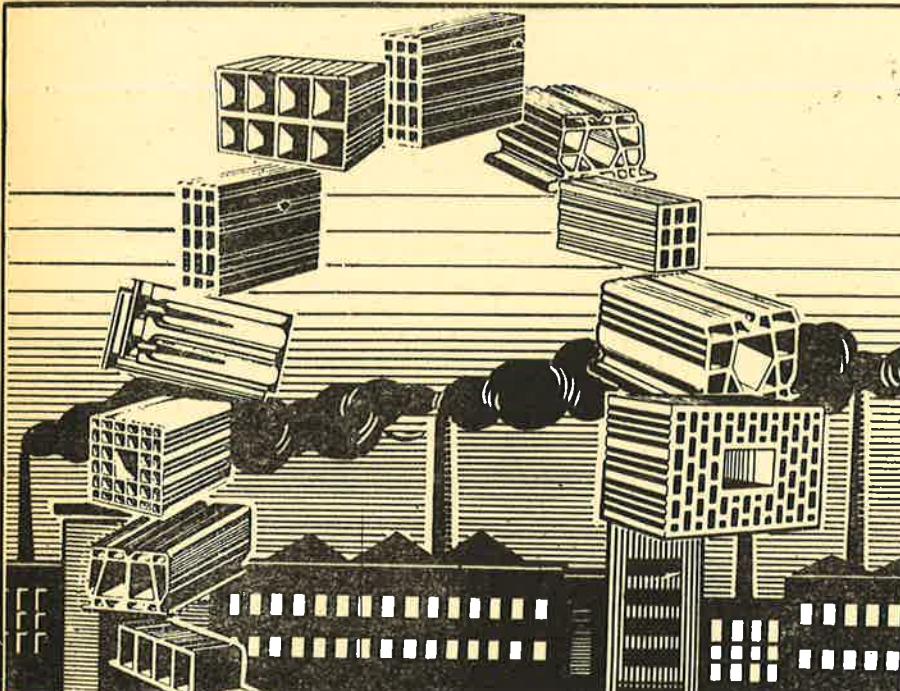
TELEFON : 63 34 00 - 63 34 01

MAMULLERİ

- PLÂSTİK İZOLELİ İÇ VE
DİŞ TESİSAT TELLERİ
- HATTI HAVAİ TELLERİ
- TELEFON TELLERİ
- SİNYAL ve ZİL TELLERİ
- EMAYE BOBİN TELLERİ
(ϕ 0,10 dan 3 mm ye kadar)

- PLÂSTİK İZOLELİ YERALTı
KABLOLARI
- ANTİGRON KABLOLAR
- P. V. C. GRANÜLLER
- PLÂSTİK BORU ve PROFİLLER
- HER ÇEŞİT SUNİ DERİ
- YER MUŞAMBASI

Standard — 80

AHMET
EKMEKÇİOĞLU

TUĞLA, KİREMİT ve
ASMOLEN
FABRİKALARI

Yığma, Karkas Tuğla ve Asmolenlerimiz hafif olup yüksek
taşıma gücü ve tecrit hassasına sahiptir.

İSTANBUL TEL : 495802 448129

KADIKÖY TEL : 361342 364898

Standard — 81

STANDARD SOHBETLERİ

KADIN VE STANDARD

Armağan ANAR

Kendine özgü fikirleri, önceden kolay kesiştirilemeyecek davranışları, olmadık bir sebep - ten, olmadık bir netice çıkan mantığı ve sadece içine öyle doğduğu gerekçesiyle verdiği önemli kararları yüzünden, erkekler kadını fazla ciddiye almama eğilimindedirler. Hele standardçular, kurallara ve düzenlere bir türlü uymadığını zannettikleri kadının aslında doğuştan standartçı olduğunu acaba hiç düşünmüşler midir?

Standard... Belirli ölçülere, belirli kurallara uyma... ve kadın... Olamaz demeyin. Hümörülerin devamlı olarak konu yaptığı, psikologların ciddi ciddi nedenini aradığı kararsız, havaî, neden alınıp neye kızacağı belli olmayan, tahammülü ve tahammüslüğü insanı hayrete düşüren, herseyde orijinallik arayan, diğerlerinden farklı olma çabası hayatının gayesi imiş gibi görünen kadın, bir takım standardların en sadık uygulayıcısıdır.

Terzide modellere bakarken daima başka - sında olmayan bir elbiseyi arayan kadın, modanın koyduğu standardlara harfi harfine uyar. Dior, «New Look» u ortaya attığı zaman, koyduğu standardın derhal benimsenip uygulanacağından emin miydi bilinmez; ama standard bir kere benimsendikten sonra, kısa etekli, geniş, kalkık omuzlu elbise giyen kadın kalmamıştı. Erkekler karılarının «Giyecek bir şeyim yok» lâfına, hele dolaplar elbise doluyken, aklı sıra erdiremezler. Aslında kadının demek istediği, o sırada geçerli olan standarda uygun elbisem yok demektir. Kadın standarda o kadar içten bağlıdır ki standard dışına çıkmaktansa, hiçbir yere gitmemeği tercih eder. Bir imalâtçı fırsat bulsa ve işine gelse standardın dışına pekâlâ çıkabilir ama bir kadın için standarda uymamanın, kontrolü ve müeyyidesi olmamasına rağmen, imkânı yoktur denebilir. Hattâ, standarda uymak için büyük fedakârlıklara katlanır. Bütçesini, tabiatı hatta sıhhatini zorlar. Standard gerektiriyorsa kadın ince belli, yassı göğüslü, uzun bacaklı olmağa mecbur hisseder kendini. Gözlerin çekik, ayakların dar, saçların yumuşak olması tabiatı bırakılamaz. Bunların hepsi belirli standarda uymalıdır. Tipki, mese - lâ şeftali yetiştirirken özelikleri tabiatın eline gelişigüzel bırakmayıp, şeftaliye istenilen renk, tad ve kokuyu vermek için gerekli tedbirleri belirli kurallara göre alan yetiştirci gibi.

Sarışın kadın ne türlü makyaj yapacak, kumral kadın hangi kokuyu kullanacak, kızıl saçlı kadın hangi renkleri giyecek, hep belirli kurallara bağlıdır. Bu kurallara büyük bir

şevkle bağlı kaldığına göre kadın ruhen standartçıdır. Endüstrilerin aynı şevk ve istekle standardları benimsediği bir dünya, bütün standardçiların hayalidir sanırırmı.

Kadın dünyasının organize olmuş millî veya milletlerarası bir standard yapma merkezi nededir, Kadınlararası Standard Teşkilâtının başkanı kimdir, faaliyetler nasıl yürütülür, bilinmez; kadınların benimsediği standardlar bütün dünyaya nasıl yayılır, anlaşılmaz. Bilinen birşey varsa, kadınların benimsediği standardların, herhalde kadınların tabiatı icabı, sık sık değişen, yürürlükteki süreleri oldukça kısa standardlar olduğudur. Standardın cazibesi devamlı olmayışındadır. Ama bir kere kabul edildi mi, titizlikle uygulanır. Buna rağmen teşkilâtın elle tutulur bazı kuruluşları vardır. Kadınlar bu kuruluşlara Standardlar Enstitüsü demiyorlar da Güzellik Enstitüsü diyorlar.

Ev döşenirken duvar kâğıdı mı kullanılacak, salonda yuvarlak kanapemi bulunacak, duvara empresyonistlerden mi yoksa klasiklerden mi tablo asılacak, halı düz renk mi olacak, dünyanın her tarafında kadınlar ellerinde bir ev dekorasyonu standardı varmış gibi belirli prensiplere uygun kararlar verirler.

Okunması gereklî kitaplar, görülmesi şart oyunlar, dinlenmesi gereken müzikteki eşlik insana neşredilmemiş, fakat elden ele dolaşan bir standard varmış hissini verir.

Hissî konularda bile kadınların standardları vardır. Tarife uymayan bir erkeğin bir kadını mesut ettiği nadirattandır.

Kadınların standard merakı ve standarda bağlılıklarını bir çok büyük sanayilerin doğuş sebebi olduğu gibi, bu sanayilerin statik kalmasına ve gittikçe gelişmelerinde önemli bir faktördür.

Standardçular, kadınların, standardlarını nasıl yapıp nasıl bu kadar geniş bir kitleye kabul ettirdiklerini ve sadâkatla tatbik ettirebil diklerini merak edip öğrenmek isteseler bile, başarı sağlayacaklarını düşünmek mümkün değildir herhalde. Kadınların standardları sadice kendileri tarafından bilinir. Bir ip ucu yakalandım dediniz anda, nerede, nasıl karar aldığı belli olmayan bir teknik komite, eski standardı değiştiriverir veya aksını hükümsüz sayıp yerine yeni bir standardı koyuverir ve dünyada uygulanması mecburi ve en pahali olan standardlara bir yenisi daha eklenmiş olur. Bukanlar başarılı standardçılık incelemeye değer doğrusu.

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

SERMAYESİ : 15.200.000,—

E S K İ S E H İ R

Kiremit, Tuğla ve Ateş Tuğla Fabrikası

**Her Nevi Kiremit, Tuğla
ve Ateş Tuğlaları**

En iyi kaliteli mallariyle daima

müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
İnönü Caddesi No: 59
Eskisehir

Telgraf adresi : KIREMIT
Telefon No. : 1364 - 2105

Standard — 83

RABAK
ELEKTROLİTİK BAKIR
ve MAMÜLLERİ A.Ş.

SATIŞLARI DEVAM ETMEKTEDİR

- **EBAT:**
70 x 140 cm
- **MUHTELİF
KALINLIKTA
ve SERTLİKTE**

**FABRİKA : Topağaçlar Caddesi
Kâğıthane - Şişli Tel: 47 90 00**

**SATIŞ MAĞAZASI : Ali Yazıcı
Sokak No. 10 Fermeneciler
Galata Tel: 44 81 13**

Standard — 84

TÜRKİYE'DE OLÇÜ STANDARDLARI

Muzaffer UYGUNER

Türkiye'de uzun süre metrik sistem dışında ölçü sistemi uygulanmıştır. Uzunluk ölçüsü olarak «Arşın» ağırlık ölçüsü olarak da «Okka» kullanılmıştır. 1782 sayılı ölçüler kanunu ile metrik sistemin uygulanması kabul edilmiştir. Bu kanunun 3 ncü maddesine göre «Türkiye dahilinde metre sisteme göre tarzımlı edilmemiş ölçü aletlerinin yapılması ve ayar edilmemiş ölçü aletlerinin satılması memnundur». Ancak 4 ncü madde bazı ayrıclar koymuştur.

1782 sayılı kanunu değiştiren 6621 sayılı kanunun 1 inci maddesine göre, «şasarı sisteme dahil ölçülerin» kullanılması mecburidir. Bu sisteme göre düzenlenenmemis ya da iki sisteme göre düzenlenmemis ölçü aletlerinin imali, ithali, satılması, alım ve sa timda kullanılması ve alım satım yerlerinde bulundurulması 3. madde ile yasaklanmıştır. 3 ve 4 üncü maddelerde bazı ayrıclar tanınmıştır.

1782 sayılı kanunda yer alan ölçü birimleri şunlardır :

1 — Uzunluk ölçüsü birimi metre (m. 6).

2 — Yüzey ölçüsü birimi metre kare (m. 6);

3 — Hacim ölçüsü birimi metre küp (M. 6);

4 — Akıcı maddeler ölçü birimi litre (m. 7);

5 — Ağırlık ölçüsü birimi kilogram (m. 8);

6 — Açı birimi dik açı (m. 9);

7 — Yoğunluk birimi, bir metre küpün kütlesi bir ton olan cis min yoğunluğu (m. 10);

8 — Zaman birimi saniye (m. 11);

9 — Kuvvet birimi sten (m. 12) olup geçici olarak kg. ağırlık kullanılır ki 0.98 stene eşittir.

10 — Kudret birimi kilojül (m. 12); kilowat - saat, hectowat - saat, watt - saat de kullanılabilir.

11 — Takat birimi kilowat (m. 12); geçici olarak buhar beygiri (beygir kuvveti) kullanılabilir.

12 — Basınç birimi piyez (m. 12); geçici olarak kg/cm² ya da sına atmosfer kullanılabilir.

13 — Elektrik birimleri ise şunlardır (m. 13);

a) Direnç birimi, ohm.
b) Akım birimi, amper.

c) Potansiyel farkı veya elektromotris kuvvet birimi, volt.

d) Elektrik miktarı birimi, kuhon, (amper - saat de kullanılabilir).

14 — Hararet birimleri şunlardır (m. 14);

a) Isı birimi, santigrad dere ce.

b) Hararet miktarı birimi, termi.

15 — Işık birimleri (m. 15) :

a) Işık şiddeti birimi, ondalik mum (viyolün yirmi de biri).

b) Işıksal akım birimi, lumen.

c) Aydınlatma birimi, lüks.

16 — Optik sistemlerinin güçlüğü, metre ile ifade olunan mihrak boyutlarının tersidir. Mihrak boyutu bir metre olan sistemin gücüne bir (di-yoptri) denir.

Kanuna göre, bu ölçüler dışında ölçü kullanılması ve ölçü aleti imali ve belirli gümrüklerde ilk muayenesi yapılmayanların ithali yasaktır (m. 21). Bu kanurda yazılı ölçülerden başkasını kullanan kim seler cezalandırılacağı gibi aletler de müsadere edilecektir. Bütün bel gelerde ve anlaşmalarda da metre sistemi ölçüleri kullanılacaktır.

Böyle olduğu halde bugün anglo-sakson ölçü birimlerine göre hazırlanmış bir çok malzeme yurda sokulmakta, böylece bu kanura aykırı hareket edilmektedir. Bu anglo-sakson sistemi ölçülerinin katılıtlarda yer alması metre sistemindeki eşitinin yazılması ile mümkün dür. (m. 4/d).

Memleketimizde yüzey ve hacim ölçüleride, bu kanuna karşı tam bir kesmeş işindedir. Sözgelişi kabul edilen arazi ölçüleri birimi de kar olduğu halde 1950 tarım sayının da 83 çeşit arazi ölçü birimi kullanılmıştır. Bunları alfabe sırasına göre söyle sıralayabiliz : Adımlık, alaklık, ar, arşılık, bütmanlık, büllüklik, çaplık, çatlık, çatyar, çelilik, çiftlik, çiniklik, çitir, çoh, çotan, çotarık, çütlük, dekar, demirlik, desatina, desatma, destine, döneklik, dönüm, eksoyluk, evlek, fi-

denlik, fitrelik, gödüklük, gotluk, güleklik, günlük, haklık, halverlik, havayilik, hektar, ilplik, iplik, ırgatlık, kabalık, kalas, kalburuluk, kam par, kesim, kilelik, kiloluk, kirathık, kizaklık, kosum, mandal, mucurluk, nislik, ölbilik, ölcüklik, putluk, rublalık, racen, sağercen, say, sazna, sepetlik, set, silmelik, somarlık, siniplik, sümbüllük, sot, tashık, teflik, tenekelik, timinlik, tirpanlık, töbek, urganlık, urupluk, varış, yarınlık, yevmiye, yiğinlik, yüklik, ziralik. Böylece standard bir arazi ölçüleri kullanılmamasının büyük güçlükler ortaya çıkardığı bir gerçekettir. Kalдiki çok bilinen dönem de standard bir ölçü degerdir ve 0.01 - 10.00 de kar arasında değişmektedir. Aynı il içinde bile değişik arazi ölçüleri kullanılmış olup sözgelisi Diyarbakır'da 16, Kars'da 15, Malatya ve Sivas'da 13, Aydın ve Denizli'de 2 de müsadere edilecektir. Bütün bel gelerde ve anlaşmalarda da metre sistemi ölçüleri kullanılacaktır.

1950 Tarım sayımı sonunda hacim ölçüsü biriminin de 2 - 200 kg. arasında değişen 66 çeşidi tesbit olunmuştur. Çoğu yüzey ölçüleri ile ilgili olan bu ölçüler şunlardır : Alp, ayar, bölkük, can, cap, capek, çat, çelik, cerik, çiftlik, çimti, çinik, çot, çaval, demir, demirli, deve, dolu, eksoy, fitre, godik, gödük, gülek, hak, halver, havayı, ilbe, ilp, iriflo, kapak, kalbur, keyl, kil, kile, kırat, lodik, kot, kozak, kutu, muska, mucur, mut, nis, nügtü, öibe, ölçek, put, ragan, rublağı, rük, sağrak,serti, silme, somar, snik, sumbül, tas, tef, teneke, timin, urup, urupluk, uruk, yarınlık, yön, yük. Bunların içinde en çok kullanılan kile'dir. Siirt ve Sivas'da 12, Antalya'da 10, Gaziantep de 9, Malatya, Muğla, Mardin ve Niğde'de 8 çeşit ölçü birimi kullanılmaktadır.

Görülüyör ki ölçü birimleri bakımından ülkemizde standard söz konusu değildir.

Forum Fikir Meydanıdır

- Özgürlik içinde devrim için Orta Yol FORUM'da
- Aydınların sorularına cevap FORUM'da
- Okurların fikirleri için sayfa FORUM'da

Yıllık Abone : 22,— TL.

(Öğretmen ve Üniversite 18,—TL.)

Fiyatı 100 kuruş — P. K. 131 — Ankara

Genel dağıtıci : BATES Bayilik Teşkilatı İstanbul

TURK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

İÇME SUYU İÇİN SERT PVC PLÂSTİK BORU BOYUTLARI

TS /1

Tubes of rigid PVC for drinking water installations

UDK 621.643.29
628.245

Ölçüler mm dir

Düz uçlu borular

Muflu borular

Boruların gösterilişi:

80 mm çapında sert PVC tipi düz uçlu, yapıştırma muflu, gecme muflu, ve sıkma muflu bir borunun gösterilis şekilleri:

Boru D 80 TS	/1
Boru Y 80 TS	/1 (Şekil-1 ve 2 ye bakın)
Boru G 80 TS	/1 (Şekil-3 e bakınız)
Boru S 80 TS	/1 (Şekil-4 e bakınız)

Anma ölçüsü		Diş cap <i>d</i>		Et kalınlığı <i>s</i>	Tolerans 3)	Ağırlık (Muf kısmı hariç) kg/m ~
		Diş cap için tolerans 1)	Ortalama diş cap için tolerans 2)			
15	20	+0,6	+0,4	1,6	+0,35	0,143
20	25	+0,7	+0,45	1,6	+0,35	0,182
25	32	+0,8	+0,5	1,8	+0,4	0,264
32	40	+0,9	+0,6	2,0	+0,4	0,368
40	50	+1,05	+0,7	2,4	+0,45	0,548
50	63	+1,25	+0,85	3,0	+0,5	0,854
65	75	+1,45	+0,95	3,6	+0,55	1,21
80	90	+1,65	+1,1	4,3	+0,65	1,74
100	110	+1,95	+1,3	5,3	+0,75	2,60
125	140	+2,4	+1,6	6,7	+0,85	4,16
150	160	+2,7	+1,8	7,7	+0,95	5,46
200	225					

1) Bu değerler, aşağıdaki denklemle hesaplanmıştır:

$$\text{Diş cap toleransı} = 0,015 \cdot d + 0,3 \text{ mm}$$

2) Bu değerler aşağıdaki denklemle hesaplanmıştır:

$$\text{Ortalama diş cap toleransı} = 0,01 \cdot d + 0,2 \text{ mm}$$

3) Bu değerler aşağıdaki denklemle hesaplanmıştır:

$$\text{Et kalınlığı toleransı} = 0,1 \cdot s + 0,2 \text{ mm}$$

Boru montaj boyu $l_M = \text{Boru boyu } l_B - \text{Gecme boyu } f_f$

4) Normal olarak borular 5,6 ve 12 m uzunlukta teslim edilirler. Siparişte belirtilmek üzere diğer boydaki borular da imâl edilebilir.

YENİ Standardlar

- I -

Sert PVC den İçme Suyu Boruları Standardı

Feyzi ÖZİL

7 Temmuzda toplanan TSE Teknik Kuşulu bu oturumunda Sert PVC den yapılan İçme Suyu boruları Standardını kabul etmiştir. Hatırlanacağı üzere bundan bir süre önce basınlı siviları iletmekte kullanılan Sert PVC boruları standardı da kabul edilmişti. Gün geçtikçe memleketimizde gelişmekte olan plastik sanayinin belli başlı mamüllerinden biri de içme suyunda kullanan sert PVC den yapılmış plastik borularıdır. Standardının da hazırlanması ile plastikten yapılan içme suyu boru sanayinin daha da gelişeceği beklenmektedir. İleride köy içme suları için sert PVC plastik boruları çok sey vaadettmektedir. Bütün mesele bu boruları seri halinde ucuza mal edebilmektedir. Bugün için bu boruların ham maddesi ithal edilmektedir. Gün gelip petro-kimya sanayii memleketimizde kurulursa sert PVC den yapılmış içme suyu boruları çok daha ucuza mal edilecektir.

Yurt kalınması için büyük önem ifade eden plastik içme suyu boruları standardı hakkında özet halinde bilgi vermek faydalı müthalâa etmek teyiz.

İçme suyu borularının yapımında kullanılanlar, ham madde PVC 100 dür. Bilindiği üzere PVC (Poli-vinil-klorür). 100 sayısı da kgf/cm² cinsinden bu maddenin çekme dayanımı göstermektedir. Sert PVC den yapılmış içme suyu boruları evlerde kullanılan normal çelik su boruları gibi 10 atmosfer basıncında kullanılır.

PVC 100 den yapılan içme suyu boruları aşağıdaki tiplere göre ayırdılır :

- a) Uçları düz kesilmiş içme suyu boruları, (D),
- b) Yapıştırma muflu içme suyu boruları (Y),
- c) Geçme muflu içme suyu boruları (G),
- d) Sıkma muflu içme suyu boruları (S).

Standardda içme suyu borularının higenik özellikleri hakkında aynen söyle denilmektedir: «Boru ve parçalarının, iletilen içme suyunu higenik bakımdar suyun tadını ve rengi.

ni değiştirecek, koku yapacak ve sağlığa zarar verecek maddeler vermesi lâzımdır. Borular ve parçaları suda yosun ve bakteri coğalımını kolaylaştırmamalıdır. İmalâtçı, boru ve parçalarının içme suyu iletimine elverişli olduğunu resmiyeti tanınmış bir laboratuvar raporu ile tevsiğ etmek zorunluğundadır.».

Boruların et kalınlıkları çapa bağlı olarak 1,6 mm. ile 7,7 mm. arasında değişir. Boru çapları da 15 mm. den başlayıp 200 mm. ye kadar çıkar. Çap ve et kalınlıklarındaki toleranslar daima artı değer taşırlar. Normal olarak boru boyları 5,6 ve 12 m. dir. Borular hafiftir. Sözgelişi, 100 mm. çapındaki bir içme suyu borusunun ağırlığı 2,6 kg. dir.

İçme suyu boruları kaynak edilebilirse de kaynak tavaşıye edilmez. Boru bağlantılarında daha fazla yapıştırma esastır. Borularla talaş kaldırırmak sureti ile bigim vermek mümkündür. Borulara vida açılabilir.

Borular az mikarda suyu emeler. Boruların su emme özelliği belirli olup bu husus bir deneyeyle tesbit edilebilir. Boruların sıcaklık karşısına uzamaları çelik borularına göre daha fazladır. İmalâtçı kataloglarında.

da boruların tesisatda ne şekilde kullanılacağı hakkında açıklama bulmak mümkündür.

Standardda vidalı ve flanslı bağlantılar hakkında yeteri kadar bilgi vardır.

Standarda göre piyasaya arzedilecek içme suyu boruları üzerine aşağıdaki işaretlemlerinin yapılması zorunlu görülmüştür :

- 1) Anma çapı,
- 2) TS işaret ve numarası,
- 3) İmal edildiği sene,
- 4) İmalâtçının markası veya kısa işaret,
- 5) TM. deyiimi.

Standardda ambalaj hakkında da şu kısa bilgi verilmektedir :

«Çap ve boylarına göre tasrif edilen sert PVC plastik içme suyu boruları muhtelif yerlerinden bağlanmak suretiyle demetler halinde açıkta veya sarılık ambalajlar içinde sevk edilirler. Boruların bağlanması dan da sevklerine müsaade edilebilir.».

Standardın hem imalâtçılara ve hem de kullanıcılarla ışık tutacağı şüphesizdir. Bu Standardın da endüstriyelimize hayırlı olmasını temenni ederiz.

İş Adamları

**TÜRKİYE
İKTİSAT GAZETESİ**

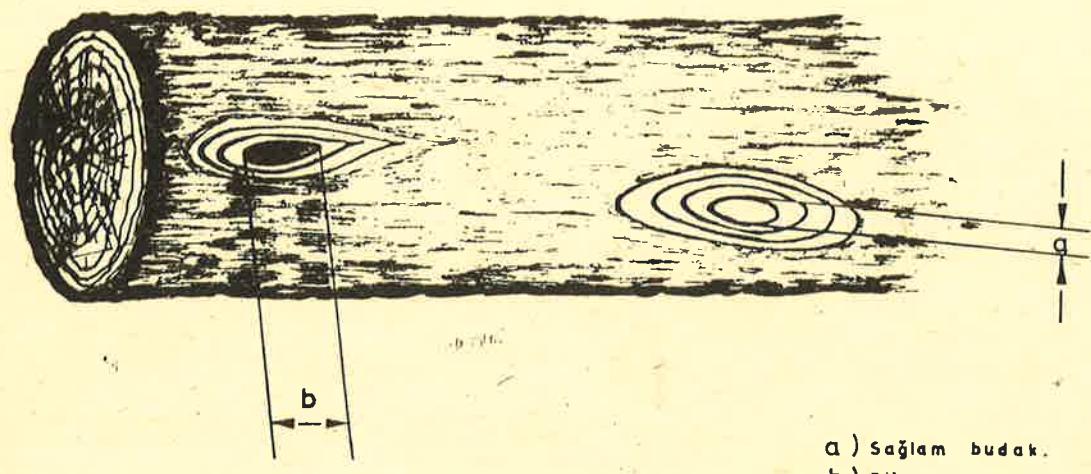
okuyor

Türkiye ve Dünya'da cereyan eden iktisadi olayları yakından takip edebileceğiniz yegane gazete

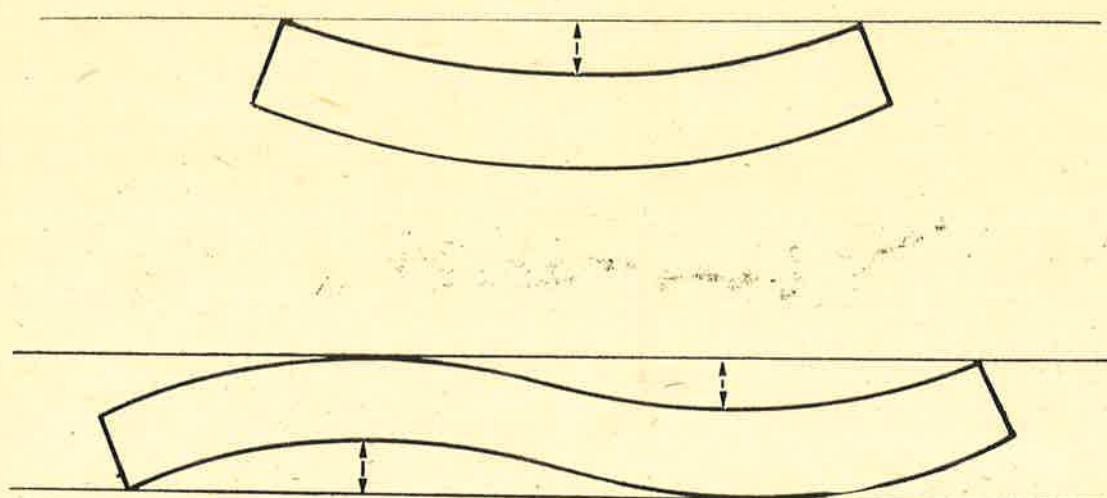
TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'dir

Abone için müracaat :

Şehit Teğmen Kalmaz Cad. No. 30 - ANKARA

ŞEKİL — 1 —
Sağlam ve düşen budakların çaplarının ölçülmesi

ŞEKİL — 2 —
Eğriliğin ölçülmesi

Kerestelik Meşe Tomruğu Standardı

Meşe, dilimizde dayanımın ve dayanıklılığın bir örneği olarak yer almıştır. Bununla beraber diğer ağaç türleri ahşabına göre daha yumuşak, esnek ve kolay işlenir olmalıdır, bazan terbiye konusunda kabahığın bir ifadesi olarak «Meşe odunu gibisin» deyişi halinde yer aldığı da görülür. Durumu, hangi yönden incelersek inceleyelim meşe, bir sırada faydalı özellişi ile diğer ağaçlar arasında sıvrlerek, insan oğlunun bilgi dağarcığında özel bir yer almış bir ağaç türüdür.

Ülkemizde 30'u aşkın meşe türe yetişmekte olup, 10.000.000 hektar civarında olan ormanlarımızda yetişen ağaç cinslerinin % 5,2'sini teşkil eder. Meşe türleri arasında bulunan palamut meşesinin, Ege ve Güney Anadoluda kapladığı alan oldukça genişir. Palamut adını alan ve derilerin işlemesinde kullanan «Tanen» maddesini ihtiyaç eden meyvaları ve buntardan elde olunan ekstratları, ihracat ürünlerimiz arasında önemli yer alır. Meşeyi er çok Karadeniz, Marmara ve Akdeniz kıyılarında ve bunların iç bölgelerinde, bazan boyu çok büyük olmayan «Top ağaç», bazan boy ve tepe çapı itibarıyle çok bilyük «Ulu ağaç» ve bazan da sık ormanlarda düzgün gövdeli, küçük çatılı «Süslü ağaç»lar halinde görürüz. Bu ağaç, aynı zamanda Orta Anadoluda kuraklığa, insan ve hayvan zararı ile savasan «Bodur galalar», Doğu'da yapraklı dalları hayvan yemi sağlamak amacıyla kesilmiş ve gövdesi dış etkiler altında ihtiyanlamış «Canlı kazıklar» halinde genis bir arazide yeryer serpilmiş ve toplu orman olarak bulunmaktadır.

Meşe ahşabının öz odunu kahverenginde ve geniş; dili odunu beyaz ilâ sarımtırak renkte ve dar olup öz isimleri belirlidir. Ayrıca yıl halkadaki yazodunu tabakası i-

çinde aleve benzer dalgalarır. olmasının meşe ahşabına özel bir desen verir. Ağır ahşap olması itibarıyle dayanıklı, şekil değiştirmesi ve çatlaması fazla, kolay yarılır, sert olup, basınca karşı dayanımı yüksektir.

Bir fikir vermek üzere sapsız meşenin önemli teknik özellikleri çizelge - 1 de gösterilmiştir.

Meşe, yeraltı ve yer üstü yapılarda mantar ve böcek etkisi bulunan rutubetli yerlerde, aşınma etkisi olan döşeme ve ahşap merdivenlerde, travers, maden direği olarak, gemi, vagon, arabalarda makinelere ahşap kısımlarında, mobilyacılıkta parke imalinde, binaların dış kapılarında, lambri ve diğer duvar kaplamalarında, fişçilikta tercihan kullanılır.

Ormanlarımızda üretilen meşe tomruğu miktarları yıllar itibarıyle aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	Üretilen miktar m ³
1950	16.748
1951	20.301
1952	20.891
1953	20.522
1954	29.551
1955	27.570
1956	36.382
1957	35.614
1958	20.414
1959	29.090
1960	37.368
1961	29.468
1962	36.479
1963	50.790
1964	44.485

Bu önemli ağaç türünü daya iyi değerlendirmek ve değerlendirme sırasında üretici, alıcı ve satıcı ilgileri, i ni düzenlemek amacıyla İmar ve

İskân Bakanlığının teklifi üzerine konu, TSE İnşaat Hazırlık Grubuna ele alınmış, yabancı literatürden faydalananak ve Ülkemiz içinde yerlesmiş olan gelenekleri göz önünde tutmak suretiyle tasarı hazırlanmıştır. Tasarı, 27 ilgili yere mütalaa içeri gönderilmiş ve ancak 8 yerden cevap alınmıştır. Bu cevaplarla gelişen tasarı, Teknik Kurulun 7.7.1965 tarihli oturumunda Türk Standardı olarak kabul edilmiştir.

Standard, tarif bölümünde meşe tomruğunu, tomruklardaki çürük ve kovuğu, renklenmeyi, anormal kabuk oluşumunu tarif etmektedir. Kapsam bölümünde ise standardı yalnız saplı meşe (*Quercus pedunculata*) ile sapsız meşe (*Quercus cespitiflora*) tomruklarını kapsadığı açıklanmaktadır. Meşe tomruğu, kalitelerine göre I, II ve III rakamlarıyla gösterilen üç sınıfa ayrılmaktadır.

Tomruk boyutları uzunluklarına göre, kısa, normal, uzun olmak üzere üç; çapları ise ince, orta, kalın, çok kalır olmak üzere dört grupta toplanmaktadır.

Görünüş özellikleri verilen bir çizelgede, her bir kalitede bulunması gereken çürük ve kovuk, renklenme, budak, eğrilik, çatlak, lif kıvrılığı, ur, kurt yeniği, yaralar, gövde dolgunluğu, eksantrik büyümeye, ikiz özlülük, olukluluk durumuna göre incelermekte ve bunların en büyük, küçük miktarları belirtilmektedir.

Muayene ve deneyler bölümünde, tomruk ve budak çapını, eğrilik, lif kıvrılığı ölçme, tomruk ve kovuk hacmi hesaplanma metodları verilmektedir.

Piyasaya arz bölümünde, bir tomruğun üzerinde bulunacak işaretlerle satış partileri, istif şekilleri ve istiflerin işaretlenmesine ait açıklamalar yapılmaktadır.

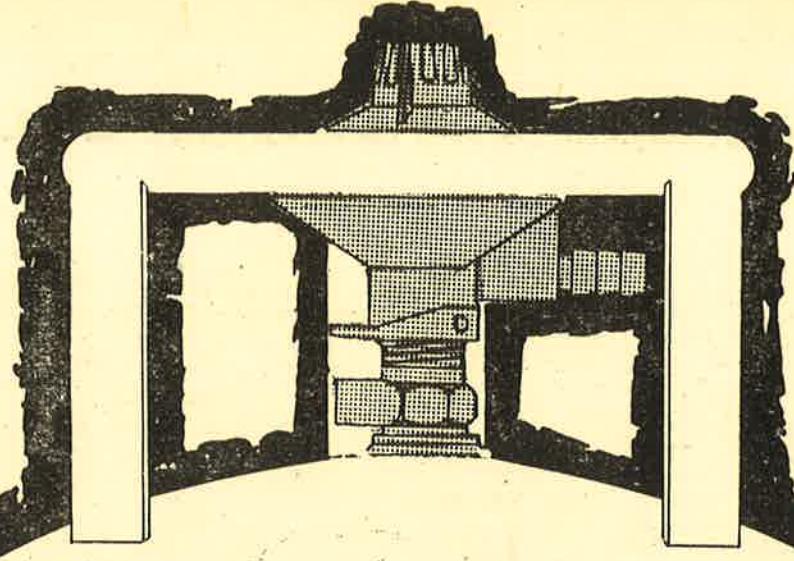
Ayrıca son bölümde, Türk Standardlarının Tatbiki Hakkındaki Nizamname hükümleri gereğince yapılacak muraka esasları bulunmaktadır.

Standardın, bu alandaki belirsizlikleri ve güçlükleri ortadan kaldıracağı muhakkaktır.

R.T.

Çizelge : 1

Özgül Ağırlık ro g/cm ³	Çalışma Miktarı %				Basınç Dayanımı Kgf/cm ²	Eğilme Dayanımı Kgf/cm ²	Eğilme Elastikiyet Modülü Kgf/cm ²	Dinamik Çarpma Dayanımı Kgf/cm ²
	β_r	β_t	β_l	β_v				
0,726	5	9	0,6	14	606	1185	11300	0,68

MUTFAKTA • BANYODA • SANAYİDE

EN MÜKEMMEL YAKIT

AYGAZ

AYGAZ BAYİİNE MÜRACAATINIZ

VEYA
MERKEZİMİZDEKİ

471130
471131-471132

NUMARALARA BİR TELEFON ETMENİZ KAFİDİR

KİSMET

Standard — 86

BAŞKA ÜLKELERDEKİ STANDARD KURULUŞLARINI TANIYALIM

ITALYA MILLÎ STANDARDLAR BİRLİĞİ

(ENTE NAZIONALE ITALIANO DI UNIFICAZIONE — UNI—)

Doğusu :

İtalya'da modern anlamı ile standardlaştırmayı uygulayan ve bugünkü Millî Standardlar Birliği'nin (UNI) doğusunu hazırlayan kuruluş, «Makina Standardları Genel Komitesi (UNIM)» dir ve 1921 yılında kurulmuştur. 1928, de UNIM, endüstrinin diğer kolları ile de ilgilenmeye başladı ve UNI adı ile «İtalyan Endüstri Konfederasyonu»na bağlı bir organ olarak 1946 yılına kadar yaşadı. Bu tarihte hür bir kuruluş haline gelen UNI, 1955 tarihini taşıyan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tüzel kişiliği haiz bir kamu kuruluşu oldu.

UNI, kâr amacı gütmeyen, merkezi Milâno'dadır.

Üyeleri :

Birliğin, Aktif Üyeler, Ortak Kuruluşlar, Şeref Üyeleri ve Yardımcı üyeleri, olmak üzere 4 kategori üyesi vardır. Bütün üyelerin sayısı 2500 civarındadır.

Gelirleri :

UNI, gelirlerini yıllık üye aidatından, standardların ve diğer yayınların satışından, çok az da olsa Hükümet Yardımlarından sağlar.

Kuruluşu :

Merkezi bir büro şeklinde kurulmuş olan UNI'nın teşkilâtını, etrafında yer alan ve şubeler (yardımcı birlikler) şeklinde çalışan 17 kuruluş tamamlamaktadır. Bunların yanı sıra, standard hazırlayan teknik komisyonlar da var-

dır. Bu komisyonların ve kendilerine bağlı alt komisyonlarla çalışma gruplarının sayısı 300 ü bulmuştur.

Bütün üyelerin meydana getirdiği Genel Kurul, çeşitli kademelerdeki Yönetim organlarını tâyin eder. (İdare Konseyi, İcra Komitesi, Denetleme Kurulu ve Resmi müşavirler Kurulu) Birliğin Başkanı, İdare Konseyi içinden seçilir.

UNI'nin bugünkü kadrosunda, bir direktör, üç mühendis, beş teknisyen ve otuz kadar memur ve müstahdem bulunmaktadır.

Standardların Niteliği :

Çeşitli tiplerde standardlar hazırlanmaktadır. Bunlar :

- Nihai Standardlar,
- Bir deneme süresi için kabul edilen standardlar (Mavi etiketlerle diğerlerinden ayrılırlar).
- «P» Standardları (Milletlerarası alanda çalışmaları temsil ederler.)
- Sartnameler.
- CNR - UNI Standardları (Millî Araştırma Konseyi tarafından hazırlanan ve UNI tarafından yayınlanan standardlar.)

Markası :

Sembolü (UNI) dir. Bu markanın standardlara uygunluk markası olarak kullanılması yalnız Plâstik mamûllerinde mümkün olabilemektedir. Bu konuda yetki, İtalya Plâstik Enstitüsüne tanınmıştır.

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ ADINA SAHİBİ VE BASYAZARI	: Faruk A. SÜNTER
MÜESSESE MÜFÜRÜ	: Veliid İSFENDİYAR
GENEL YAYIN MÜDÜRÜ	: M. UYGUNER
BU SAYININ SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ	: İ. Taner BERKÜN
BASILDIĞI YER	: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası - Ankara
TELGRAF ADRESİ : STANDARD — ANKARA TELEFON : 17 91 24 POSTA KUTUSU : 73 Bakanlıklar — ANKARA	

Yazilar, Derginin ve vazaren adı anılarak iktibas olunabilir.

İLAN TARİFEŞİ

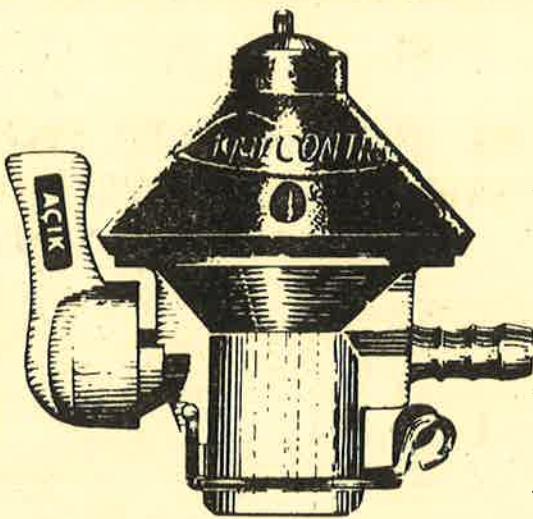
Tam sahife 800 TL.	1/2 sahife 450 TL.	1/4 sahife 250 TL.
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Arka kapak içi 1000 lira. İlâve renk başına 250 lira fark alınır.

ABONE SARTLARI

ADİ POSTA	UÇAK POSTASI
Yıllık 12 Lira 6 aylık 6 Lira Sayısı 1 Lira	Abone bedeline ucak postası ücreti ilâve edilir.

**İSTE
BÜYÜK
SIR**

niçin herkes likidgazı tercih edecek

- * Çünkü Likidgaz güvenlik ve tasarruf demektir.
  - * Likidgazın kontrol cihazlı de-tantörü *LiquiCONTROL* tesisatta en ufak bir kaçak olması halinde gaz akımını durdurur.
  - * Kaçak önlenmedikçe *LiquiCONTROL* gaz akımına izin vermez.
  - * *LiquiCONTROL* sizin en sadık dos-tunuzdur.
- Çünkü size güvenlik ve ta-sarruf sağlar.

**BÜTÜN
CİHAZLARIMIZ
TÜRK
STANDARTLARINA
UYGUNDUR**

LİKİDGAZ DAĞITIM ve ENDÜSTRİ A.Ş.

Büyükdere Cad. 97 - Gayrettepe - P.K. 14 - MECİDİYEKÖY
Tel.: 47 10 30 - 47 10 31 Telgr. Ad.: LIKİDGАЗ - İSTANBUL

MİLLETLERARASI STANDARDLAŞTIRMA HABERLERİ

ISO Konseyi a't komitelerinde yeni üyeleri

Daha önce AFNOR'daki (Fransız Standardlar Birliği) görevinden kendi isteği ile emekli olduğunu bildirdiğimiz J. Birlé, ISO Konseyine karşı sorumlu olan DICO (Direktörler Komitesi) ve PLACO'daki (Plânlama Komitesi) görevlerinden de ayrılmıştır.

J. Birlé'nin yerine DICO'ya ve PLACO'ya yeni AFNOR Genel Direktörü V. Clermont üye olmuştur. PLACO'nun son zamanlarda almış olduğu önem gözönüne bulundurularak bu komiteye, ayrıca Polonya Standardlar Komitesi Başkanı M. J. Wodzicki de tayin edilmiştir.

ISO Teknik Komite Toplantıları

ISO TC/38 «Tekstiller» Teknik Komitesi, beşinci genel toplantısını 21-25 Temmuz tarihlerinde Londra'da yapmıştır. Yine aynı tarih ve yerde Komiteye bağlı Alt Komiteler ve Çalışma Grupları da toplanmıştır.

19 ülkeden 100 ü aşkın teknik ekspерinin katıldığı çalışmalarla, Kumaşların fizik testleri, pamuk ipliği testleri, kimyasal testler, fabrika nevileri ve dokonusus diyagramları konuları tartışılmıştır.

Diğer taraftan, ISO TC/4 «Bilyeli Yataklar» Teknik Komitesi de 16 Ülkeden 87 delegenin iştiraki ile Lâheyde toplanmıştır.

Bu toplantıda, genellikle tarım makinalarında kullanılan bilyeli yatakların standardlaştırılması konusunu inceleyecek yeni bir çalışma grubu teşkil edilmiştir.

Ayrıca Milletlerarası Demiryolları Birliğinin talebi üzerine demiryolu lukta kullanılan bilyeli yatakların kabul muayenesi ile ilgili bir teklif tasarısı da görüşülmüştür.

Roger E. GAY'ın yeni görevi

ASA (Amerikan Standardları Birliği) Direktörü Roger E. Gay, Pan American Standardlar Komitesi (COPANT) Başkan Vekilliğine getirilmiştir.

COPANT'in Başkan Vekilliğini, geçenlerde vefat eden Cyril Ainsworth yapmakta idi,

BİR TSE TEMSİLCİSİ EYLÜL AYINDA YAPILACAK ISO TOPLANTILARINDAN DÖRDÜNE KATILACAK

TSE Makina Hazırlık Grupu Başkan Vekili Cemal Üner, görevli olarak yurt dışında bulunduğu süre içinde yapılacak 4 ISO Teknik Komite toplantısına katılacaktır. Bu toplantıların tarih, yer ve konularını aşağıda veriyoruz :

6 — 9 Eylül Düsseldorf	ISO/TC 11/SC 1	Kazan şartnamelerinin birleştirilmesi/Kazanlarda kullanılacak malzemeler.
6 — 10 Eylül Copenhag	ISO/TC 97/SC 5	Hesap makinaları ve Enformasyon değerlendirilmesi.
13 — 15 Eylül Paris	ISO/TC 86/SC 6	Soğutma Fabrikada monte edilmiş klima cihazlarının testi.
20 — 30 Eylül Münich	ISO/TC 110	Endüstride kullanılan yük taşıtları.

EKİM AYINDA YAPILACAK

ISO VE IEC TOPLANTILARI

4. 8 Ekim 1965	Londra	ISO/TC 47	Kimya
4. 9 Ekim 1965	Budapeşte	ISO/TC 45	Kauçuk
10-23 Ekim 1965	Tokyo	IEC	Genel toplantı
11-16 Ekim 1965	Milano	ISO/TC 36	Sinematografi
18-23 Ekim 1965	Milano	ISO/TC 42	Fotoğrafçılık
18-22 Ekim 1965	Wiesbaden	ISO/TC 35	Boyalar, vernikler ve benzeri mamüller ve bunların ham madde-leri
18-22 Ekim 1965	Paris	ISO/TC 74	Hidrolik bağlayıcılar
19 Ekim 1965	Paris	ISO/TC 74/SC 1	Hidrolik Bağlayıcılar/Çimentonun kimyasal analizi
19.22 Ekim 1965	Paris	ISO/TC 74/SC 2	Hidrolik Bağlayıcılar/Alçı
20-22 Ekim 1965	Tokyo	ISO/TC 97	Hesap Makinaları ve Enformasyon değerlendirme
21-22 Ekim 1965	Bad Soden (Almanya)	ISO/TC 26/SC 1	Bakır ve Bakır Alas-ımları/Kimyasal Analiz
22 Ekim 1965	Londra	ISO/TC 93	Nisasta (Türev ve yan ürünler dahil)
25-29 Ekim 1965	Brüksel	ISO/TC 92	Yapı malzemeleri ve yapılar üzerinde yan-gın denemeleri
25-29 Ekim 1965	New York	ISO/TC 41	Kayıf ve kayış kasnakları (V-kayışları da-hil)

Standardlaşturma ve Gelişmekte olan Ülkeler

ULUSAL STANDARD KURUMLARININ KURULMASI, GELİŞMECTE OLAN ÜLKELER İÇİN ÖNEMLİ BİR ADIMDIR

Mühendis General SALMON

A — Mensevi ve uygulaması çok eski olan standardlaştırmaların, bugünkü sözlük anlamı ile ilgili olarak, günümüz teknik alanında çeşitli türmleri yapılmıştır.

Burada ISO tarafından yapılan tanımı vermekle yetireceğiz.

«Standardlaşturma, ilgililerin de yardımını ile onların faydası için ve özellikle en yüksek tasarrufu sağlayarak, temel ihtiyaçları ve güvenliği gözönünde tutarak belirli bir alanda düzeni gerçekleştirecek kuralların yerleştirilmesi ve uygulanması faaliyetidir.

«Standardlaşturma bilimsel, teknik ve deneylerden edinilen bazı ve riler esas olarak yapılr. Standardlaşturma, yalnızca bugünkü esaslaraya dayanmaz, yanında gözönünde tutularak yapılır ve gelişmeler izlenir.

«Uygulama alanlarının bazılısunlardır :

1 — Terminoloji ve sembollerle gösterme;

2 — Ölçü birimleri,

3 — Maddeler ve metodlar (maddein tanımı ve özelliklerinin seçimi, deney ve ölçü metodları, kaliteyi tayin eden özelliklerin spesifikasyonu, gerekli ve yeterli varyetelerin gerçek tanımı, değişebilirlik);

4 — Kişi ve mal güvenliği.»

Standardların kullanılması genel olarak şu sonuçları doğurur :

Standardlaşturma aynı teknik dilin aynı birimlerin, aynı terimlerin kullanılmasını sağlar.

Standardlaşturma, aynı standartla göre imal olunan ve aynı deney metodlarına göre denenen mamullerin benzerliğini sağlar, bu koşular, à priori, mamullerin aynı kaliteyi taşıdığını de olur.

Standardlaştırmının sonucu olan değişebilirlik mamülün tipinin azalmasını ve maliyet fiyatının düşmesini doğurur bir yandan ticari değişim - tokus, öte yandan da bundan faydalanan halk için küçümsenmeyecek faydalar getirir.

Standardlaşturma, ulusal plânda, «Standardlar» ile somutlaşır; anglelo-saksonlar, Fransızların kullandığı «Normex» sözünden biraz farklı olan «Standard» sözünü kullanırlar. Milletlerarası plânda ise, ISO tarafından düzenleren ve bu teşkilatının üyelerinin ulusal standardlarını birleştirmeye yarayan «Rekomandasyonlar» görülür.

B — Standardlaşturma, yeni ya da sivil ve ekonomik alanda gelişmekte olan ülkelere aşağıdaki faydalari sağlar :

Çeşitli ülkeler tarafından yapılan standardlar epeyce çoktur, aşağı yukarı 70.000 kadardır, diyebiliriz. Rekomandasyonlar ise daha azdır, bugünkü bugün birkaç yüz kadar rekomandasyon, bir o kadar da tasarı vardır, fakat ISO çalışmaları bu sayının hızla arttırılması yolundadır.

Ulusal standardlar ve rekendasyonlar maddelerin ve metodların bir coğuna ilişkin teknik belgeler olarak değerlendirilir; bu belgeler, gelişmekte olan ülkeler için de geliştirilmeden ya da kendi özel durumlarına uydurularak ele alınabilecek önemli bir kütüphane teşkil eder. Bu ülkeler isterse, kendi özel standardlarını düzenleme konusunda yeterli bilgiyi de bu belgelerde bulabilirler.

Bu son hal şekli iş çabuk tutulursa, önemli faydalari sağlar: uygulamada ise alışkanlıklara ve ülkelerin mevzuatına daha kolay uydurulabilme imkânı verir; imkânlara ve ihtiyaçlara en uygun şekil ve ekonomik yönlünde en iyi etken budur.

Ülke içi meselelerde, gelişmekte olan ülkelerde standardlaştırmının faydalari değişik alarlarda görürlür. Bu alanları söyle sıralayabiliriz:

1 — Prodüktivite :

Standardlaşturma, politik ve sosyal düzende ilgili meselelerden ayrı olarak teknik faaliyyettir: En kolay uygulanabilen bir prodüktivite etkenidir.

Standardlaşturma, gerçekten, sevi halde imalatı ve bunda uzmanlaşmayı kolaylaştırır. Çeşitli meselelerde uygulanır, işletmelerin, yönetim ve muhasebe, satış ve depolama gibi çok çeşitli bölmelerinde standardlardan faydalamlar.

Bütün bu alanlardaki rolü etkili olur.

2 — Tasarruf :

Konuyu inceden inceye incelersek standardların uygulanmasını tasarruf kaynağı olarak görürüz.

Bir imalatın mekanizması ele alındığında, Teknik resimlerin çizilişinden onlarin, gerçekleşmesine kadar her aşamada standardlaşturma işi basitleştirir, elyordamlarını ortadan kaldırır, zaman kaybını öner, sayıları azaltılan modellerin imaline ilişkin çeşitli öğelerin seçimi ve buruların tesbiti gibi hususları en aza indirir.

Bunu bütün sanayiye uygulayabiliriz.

3 — Kalite :

Standardlaşturma, yalnızca boyutların tesbiti demek değildir. Standardlar, hammaddeyi, incelenmiş ve kabul edilmiş deney metodlarına göre imalat yapılmasını da düzene bağlar.

Standard tam mamül madde ile ilgili ise mamülün bütün öğelerini tüm olarak garanti eder; standard mamülün bazı özellikleri ile ilgili ise garanti edilen öğeler yalnızca bunlardır, bir çok hallerde, kullanılan kişi standardın garanti ettiği kalitenin önemini tam olarak bilir. Bir çok hallerde bu kalite, standardlara uygunluğu gösteren ve çeşitli amazıkları önleyen bir marka ile belgelendirilmiştir. Genel olarak, standardlara uygunluk markası yalnız bir ülkede kullanılır; bazan da, milletlerarası anlaşma ile, bazı markalar ülkelere-üstü bir özellik de taşıyabilir.

Tarım alanında aynı şekilde işlem yapılması mümkün değildir.

4 — Doğruluk :

Tarım ürünlerinin ve mamül maddelerin standardlara uygun olması esastır, herhangi bir yerden alınan bir numunenin belirli kalitesine uygun olduğu kabul edilir.

Ülke olarak, milletlerarası pazar da, alıcı ve kullanıcı arasında bir fark yoktur. Kabul koşulları ve deneyler, satışa çıkarılan maddeler için, standardlarında gösterilmiş olursa muhtemel bir anlaşmazlık mahkemeye ya da hakeme gitmeden kolayca halledilebilir; buralara gidilmesi zorunlu olan hallerde de genel standardlarda gösterilen veriler esas alınır.

Standardlaştırma yalnızca kalite ile ilgili değildir; standardlar aynı zamanda miktar, ağırlık, hacim meselelerine de ışık tutar. Bu gibi meseleler konserve ve çeşitli ambalajlar içinde satılan yiyecek maddeleri için de önemlidir, özellikle ağırlığı ve hacmi çok ince hesaplarla tesbit olunan ambalajlar için bu önem daha büyüktür.

C — Sanayileşmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere bu konuda çeşitli yardımlar yaptıklarını da biliyoruz.

Gelişmekte olan ülkelere yapılan bu yardımları iki bölümde ele almak mümkündür.

a) Sanayileşmiş ülkelerin gerçeklestirdikleri ulusal standardlar ve milletlerarası rekamandasyonlar şeklindeki teknik belgeleri geliştirmekte olan ülkelere vermek;

b) Bu belgelerin ayner, ya da ülkenin bünyesine uygun şekilde değiştirilerek uygulanmasını sağlayacak kadroların teşkili ve teşekkürlerin kurulması için yardımlar yapmak; surası gerektir ki gelişmekte olan ülkelere her birinin kişisel birer hayatı ve kendi mantık ve faaliyetlerine göre uygulanacak standardları vardır.

Bu konulara değinmekte faydalıyoruz.

1 — Belgeler :

Yeni bir ülke henüz her şeyin başlangıcındadır, yarı kendi tarım ve maden kaynaklarını sınıflaştırmak, değerlendirebilecek durumda değildir, kendisine gereken mamül maddeleri ithal zorundadır.

Gelişmekte olan bir ülke, tarımsal ürünlerini az çok işlemek ve hayatta devamı için zorunlu mamullerin bir kısmını böylece elde edip halkın faydalamasına sunmak üzere bazı tedbirler almaktadır.

Bu doğal ya da biraz mamul

maddeler, devam eden hayatı kul lanan esya için sanayileşmiş ülkelerde boyutlar, kalite özelliklerini, kullanım durumu, ile ilgili belirli bir kaliteyi, kullanımı ve kullanma süresini garanti eden standardlar vardır.

Gelişmekte olan ülkeler tarımsal ve madensel ürünlerini satın alan ülkelerin ya da bu maddeleri ihraç edenlerin standardlarına uy mak zorunluğundadır.

Böylece o maddeleri kullananların iltifatla erişilecek ve bu maddelerin değerlerini aldanılmamıştır. Üretim araçları, makineler da standardın etkisi altındadır.

Ölçü birimleri bakımından metrik ya da inch bölgesinde olmak da bu iki sisteme göre yapılan araçların it hal edilip edilmemesi meselesi ortaya çıkacak, bu işçinin görevini karmakarışık edecek, maddelerle ilgili güçlükler yanında yedek parça yönünden de güçlükler doğuracaktır. Hattâ, makinelerin tiplerinin ve menşelerinin çok çeşitli olmamasına dikkat edilecektir.

Madensel üretim, bunları tanıtmak, kendi madenlerinin özelliklerinin en çok ortaya çıkacak şekilde konulan ya da değiştiriler standardlara ilgi duyacaktr. Bu, sözgelişimiz için, uranyum ve başka maddeler için böyle olacaktır.

Tarımsal üretim, kolayca ihraç edilebilmek için, mevcut portakal, hurma, muz, kahve, pamuk gibi maddelerin mevcut standardlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

Sanayi ham maddesi olan tarım ürünleri ile yarı mamül maddeler için de durum aynı olacak, kuzey ve tropik ağaçları, kâğıt hamuru için aynı işlemler yapılacaktır.

Bu bir kaç örnek de gelişmekte olan bir ülkenin standard yarışlarındaki durumunu göstermekte, buna mümkün olan hızla, katılmaktaki, kendi standartlarını yapmakta ve milletlerarası rekamandasyonları kabul etmeyeceği faydasını ve böylece menfaatlerini korumaktaki rolünü ortaya koymaktadır.

2 — Standardlaştırma kadrosunun yetiştirilmesi :

Sınıfı ve ekonomik olarak gelişmekte olan bir ülkenin, kendi ulusal standardlarının olması, yabancı standardların etkisinden kurtulması gibi tedbirlere de baş vurmazı gerekir.

Standardlar yapılması, uluslararası prestij yanında, kendi standard kurumları içinde sözgelişi halkın ya-

sadığı iklim şartları, mamullerine uygun standard çalışmalarını, çok özel ihtiyaçları gibi özel meseleleri, ni halletmek olanağını da verir.

Ulusal standard kurumlarının kurulması, gelişmekte olan ülkeler için önemli bir adımdır. Kuruluştan sonra da yetişmiş eleman bulmak ya da eleman yetiştirmek problemi ortaya çıkar, yetişmiş eleman olmadıkça görevin asgari bir şekilde yapılmazı dahi düşünülemez.

Eleman yetiştirmesi için AF NOR, yabancı ülkelerle kültürel ilgiler kurma görevini yüklenen «Association pour l'Organisation des Stages de Techniciens Etrangers dans l'Industrie Française» ile işbirliği yaparak, 1961 yılı sonunda başlayıp 1962 Nisanında son bulan bir standard uzmanları kursunu Paris'de verdi. Fransız Hükümetinin verdiği burslarla Orta - Amerika, Lâtin Amerika ve Orta - Doğu ülkelerinden gelen uzmanlar bu kursa katıldı. Kurs, standard meseleleri ile ilgili teknisyenler ve mühendislerle ilgili idi. Kursa katılanların ikisi Arjantin'den, biri Bolivya'dan biri Guatama la'dan, ikisi Meksika'dan, üçü Peru'dan, ikisi Mısır'dan biri Lübnan'dan ve biri de Portekiz'den gelmişti.

Programda şu konulara yer verilmiştir :

— Fransa standardlar teşkilatı, standard yapımı, standarda uygun luk gösteren markalar, deneyler, işletmelerde standardlaştırma.

— Temel meseleler : birimler, standard rakamlar, resimler, boyutlar ve toleranslar, bilimsel ilkeler.

— Özel alanlardaki standardlar: elektrik, mekanik, tarım, ambalaj, otomobil, kauçuk, plastik, ev eşyası, ahşap, giyim, inşaat, kimyasal maddeler, petrol, güvenlik, bankacılık.

— Milletlerarası standardlaşdırma hakkında bilgiler.

Kursta standardın düzenlenmesi, yazılması, müttaleaya gönderilmesi, propaganda belgesi hazırlanması, komisyon çalışmalarına katılma gibi uygulamalar da yapılmıştır. Bu arada aşağıdaki yerler gezilmiştir.

— Standardlaştırma teşekküllerri ve büroları,

— Deneme ve kontrol laboratuvarları,

— Standardlarla ilgili teşekküller.

— Çeşitli sanayi tesisleri,

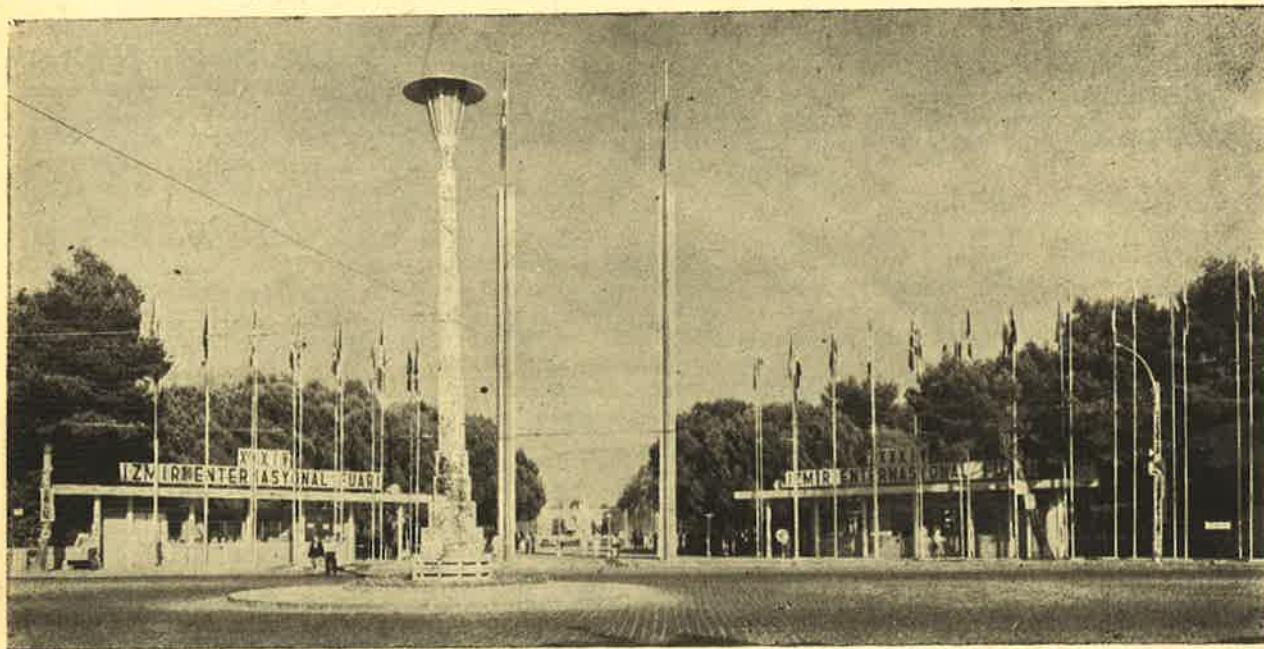
Böylece standard korusunda geniş bilgiler verilmiştir. Bu durum, standardlaşmanın gelişmesi için önemli bir adım atıldığını göstermektedir.

Çeviren : Muzaffer Uyguner

YURTTAN HABERLER

XXXIV. İzmir Enternasyonal Fuarı Açıldı

20 Ağustos'ta açılan fuara 35 memleket katılmaktadır

Fuarın açılış merasimlerinin yapıldığı Kültürpark Lozan kapısının genel görünüsü

XXXIV. İzmir Enternasyonal Fuarı, 20 Ağustos 1965 Perşembe günü, saat 18.00'de, yapılan bir törenle açılmıştır.

Ticaret, Maliye, Sanayi Bakanları ile mülki ve askeri erkan ve kababaklı bir halk topluluğunun hazır bulunduğu açılış töreninde ilk konuşmayı ev sahibi sıfatıyla İzmir Belediye Başkanı yapmış, daha sonra mutad açış konuşmasını yapmak üzere Ticaret Bakanı Macit Zeren kürsüye gelmiş ve ekonomik durumumuz ile hükümetçe alınan tedbirler hakkında geniş bilgi vermiştir. Zeren bilhassa ihracatımız ve başlıca ihracat ürünlerimiz üzerinde durarak, ekonomik gelişimizin müsbet belirtilerine dikkat çekmiştir.

XXXIV. İzmir Enternasyonal Fuarına 35 memleket katılmaktadır. Bu sayı, aynı zamanda fuar tarihinde yeni bir rekorun ifadesidir. Zira son rekor yılı olan 1964 de fuara katılan memleket sayısı 31 idi. Diğer taraftan yerli iştirakler yönünden de geçen seriene nazaran büyük bir artış kaydedilmiştir. 30 kamu kuruluşu ile 300 civarında özel sektör firmasından müteşekkili yekün olarak 331 yerli firma ve teşekkümümüzde, memleketimiz mamül ve mahsullerini teşhir için fuara katılmış bulunmaktadırlar.

Bu yıldaki fuara katılan memleketler şunlardır :

Amerika, Avustralya, B. Almanya, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Danimarka, Ermenistan, Finlandiya, Fransa, Gabon, Hırvatistan, Hindistan, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsrail, İsviçre, İtalya, Irak, Libya, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Norveç, Pakistan, Polonya, Portekiz, Romanya, S. Rusya, Tunus, Yugoslavya.

Bu otuzbes memleketten Endonezya, Hırvatistan, Libya ve Tunus İzmir Enternasyonal Fuarına ilk defa katılımaktadır.

Yabancı memleket pavyonlarında teshir olunan malların tamama yakın kısmını sınai mamüller teşkil etmektedir. Hatta ziraat karakterile tamamış bazı memleketlerin pavyonlarında da hırvat ürünlerinden ziyade sınai mamüllere yer verildiği görülmektedir. Dikkati çeker bir başka husus ise, imalatçı standardının ga-yet iyi anlaşılmış olmasının bir sonucu olarak, aynı işe yarıyan makine ve tezgahların, bir çok memleketin pavyonunda farklı menşe işaretlerileyi almış olmasıdır.

Diğer taraftan, Tarm, Turizm ve Tanıtma Bakanlıklar ile Devlet İşleri, Etibank, Sümerbank, Petrol

Ofis, Azot Sanayii v.s. gibi 30'a yakın resmi kuruluş ile 300 civarında özel sektör firmamız da, memleketimiz mamül ve mahsullerini tanıtmaktadır.

300 civarındaki özel sektör firmamızdan 181 inir. mamül ve mahsulleri, toplu bir şekilde Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği pavyonunda yer almaktadır. Burada yer bulamayan diğer özel firmalar ise fuar sahası içinde başka yerlere inşa ettirdikleri pavyonlarda mallarını təşhir etmektedirler.

Gerek resmi, gerekse özel sektörde mensup teşekkül ve müesseselerimizin fuarındaki pavyonlarını gezerler, son yıllarda Türk Sanayiindeki gelişmeye gözlerile de sahit olmaktadır. Memleketimiz sanayiini ancak muayyen bazı branşlarında ve ufak bir ekseriyetle temsil etmekte olan bu pavyonları: dahi olumlu intİbalar bırakması, yurdumuzun geleceği için ümit verici ve sevindirici bir olay olarak zikredilebilir. Yabancı memleket pavyonlarında gördüğümüz bir çok mamülle boy ölçülebilcek evsaf ve kaliteyi taşıyan mamullerimizin, rekabet sanslarının da her geçen gün daha da arttığı ve artacağını reddetsiz söyleyebiliriz.

Yaş meyve ve sebze ihracat ile ilgili bir protokol imzalandı

Standardizasyon ve ziraî kârantiña kontrollerine dair Ticaret ve Tarım Bakanlıklarının tanzim ettiği protokolün esasları

Bilindiği gibi, ihracat yapan her memlekette Standardizasyon ve Ziraî Karantina Kontrolleri mevcuttur.

Memleketimizde de her iki kontrol yapılmaktadır. Bunlardan standardizasyon kontrolü, Ticaret Bakanlığı Teşkilâtına, ziraî karantina kontrolü ise Tarım Bakanlığı Teşkilâtı tarafından yerine getirilmektedir. Her ne kadar 6968 sayılı Ziraî Karantina Kanununun yürürlüğe girmesi ile zaman, zaman her iki Teşkilât arasında bazı ihtilâflar başgöstermişse de bunlar her iki taraf ilgililerinin karşılıklı anlayışları sayesinde bertaraf edilmiş, neticede ahenkli bir çalışmaya temin için aşağıdaki protokol imzalanmıştır. İhracatta Kalite Kontrolüne önem verdigimiz şu sıradâ bahis konusu protokolün gerekçelerini aynen veriyoruz:

— Ihracatçı firma veya kanunu temsilcisi ziraî karantine kontrolü için ilgili Tarım Bakanlığı Teşkilâtına, standardizasyon kontrolü için de o Merkezdeki Ticaret Bakanlığı Kontrol Teşkilâtına, bu kuruluşların mevzuatlarında belirtilen esaslara göre müracaat edecektir.

— Ziraî Karantina ve Standardizasyon Teşkilatını bulurmadığı mahallerde vuku bulacak müracaat talepleri ihracat süresince buralarda, ilgili Bakanlıklarda görevlendirilmiş veya görevlendirilecek, daimi, seyyar ve muvakkat ekiplere de yapılabilecektir.

— Yaş Meyve ve Sebze İhracatının kesif olduğu ihracat merkezlerinde gerek Tarım ve gerekse Ticaret Bakanlığı işlerin süratlendirilmesi ve aksamaması bakımından ihracat süresince Teşkilatını eleman ve vasıtalarla takviye edecektir.

— Gerek kontrolün yapıldığında ve gerekse belgelerin tanziminde taraflar birbirleri üzerine tesir icra edemeyeceklerdir.

— Gerektiği ahvalde her iki teşkilât birinci muayenesi yapılmış ve belgelenmiş olan partileri kendi mevzuatlarına göre yeniden kontrol edebileceklerdir.

— Ziraî Karantine ve Standardizasyon Kontrollerinin yapılması sırasında taraflarca tesadüfi numune (random sample) usulüne göre alınacak numunelere müstereken itibar edilecektir.

IV. Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferansı Toplandı

Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti 1961 yılında kurulmuştur. Memleketimizin tanınmış, seçkin bilim ve iş adamlarının kurup yöneticileri bu topluluk, ekonomik ve sosyal konularda çeşitli çabalar göstermekte, yayınlar yapmakta ve konferanslar düzenlemektedir.

Bu yıl 23 Ağustos - 4 Eylül 1965 günleri arasında rastlayan iki hafta içinde Kilyos'ta Heyet tarafından «Karma Ekonomide Planlama ve Gelişme» konusunda bir seri konferans düzenlenmiştir.

Derneğin bu dördüncü yıllık konferansı iki haftaya yayılmış, birinci hafta daha çok «Karma ekonomi anlamına; ikinci hafta ise, «Özel Sorunlar» a ayrılmıştır.

A.E.D., Fransa, Ingiltere, İtalya, İsrail, İsviçre, Hindistan Üniversitelerinin bu alanda ün yapmış profesörleri ile memleket uzmanlarının katıldığı bu toplantılar ilk haftası ile ikinci haftasında, tertipçiler dışında ayrı kadrolar hazır bulunmuştur. 26 kişilik bu kadrolar konuları tartışmışlardır; fakat belli sonuç ve kararlara varmamışlardır. Dernek Başkanı Sayın Nejat Eczacıbaşı: «Gayemiz konuyu Objektif bir açıdan incelemek, çeşitli görüşlerin ortaya atılmasına vesile vermek ve böylece aydın ve uzmanlarımızın bu işler altındaki en doğru yolu bulmalarına çalışmaktadır.» diye özetlenebilen şekilde gayeye açıklamıştır.

TSE Başkanı Faruk Sünter ile Yönetim Kurulu üyesi ve M.K.E.K. Genel Müdürü Celal İmre'nin de katıldığı ilk hafta toplantılarında tartışılan konuları ve takdim edenlerin adlarını aşağıda veriyoruz:

Gelişen Ekonomilerde Kamu Sektörünün ve Özel Sektörün Rolü-Milletlerarası tecrübe - Mr. E. Parsons.

Türkiye'de Karma Ekonomi Prensipleri ve tatbikatı Tarihçe ve Bilgiler - Açık Oturum.

Karma Ekonomi Pakistan Tecrübesi - Prof. G. Papanek.

Karma Ekonomi İtalyan Tecrübesi - Prof. G. della Porta.

Türk Anayasasının İktisadi Esasları ve Türkiye'de Siyasi Partilerin İktisadi görüşleri - Prof. Vakur Versan.

İktisadi Devlet Teşekküllerinin Mahiyeti - Prof. W Friedmann

Türkiye Kalkınma Plânının Felsefe ve Uygulanmasında Kamu Sektörü ile Özel Sektörün yeri - Prof. Osman Okyar.

İskandinav ülkelerindeki karma ekonomi sisteminde kamu sektörü ile Özel Sektörün rolü - Prof. T. Gardlund.

Türkiye'de Karma Ekonominin Doğurduğu İktisat Politikası Sorunları - Açık Oturum.

Haftanın Özeti - Mr. E. Parsons.

Bu konularda daha geniş bilgi almak isteyenler Cumhuriyet Cad. 279/8 Adlı Han Harbiye İstanbul adresindeki Derneği başvurmalıdır.

Halıcılıkta Standardın Yeri ve Önemi

Ibrahim KUTLUTAN

Sümerbank Genel Müdürlüğü'nün yerinde bir teşebbüsü ile geçenlerde toplanan Hali Seminerine, hali ve halıcılıkla ilgili bilimsel ve teknik alanlarda otorite sayılan kişilerle yurt halıcılığında hizmetleri ve ticari faaliyetlerile tanınmış kuruluşların sahip ve mensuplarından bazıları katıldılar.

Beş gün süren seminerin okunan тебliğlerinde, halıcılığımızın geçmişsi, bugünü ve geleceği konusunda öncemli problemlere değinildi, bir çok gerçekler ortaya konuldu.

Bu gün bile evlerimizde ve iş yerlerimizde bulunmasını seve seve arzuladığımız ve kışın kararlık günde çeşitli renklerden meydana gelmiş desenlerini bir bahçe gibi zevkle seyretmeye doyamadığımız «Hali» aslında bir Türk buluşudur. Tarihi binlerce yıl öncelerine kadar uzanan buluştan bu yana, halıcılık, Türklerin doranım malzemelerini sağlayan kaynaklar arasında ayrı bir yer tutmuş ve sonraları aile sanatı halinde toplumumuzun en iissiz köşelerine kadar sokulmuştur. Halilərin renk ve desenlerinde aksiri gosteren Türk zevki ve Türk sanatı, böylelikle kendisini bütün dünyaya sevdirmiş ve haklı bir şöhret yapmıştır.

Fakat bir ara çeşitli sebeplerin etkisi altında halılarımızın bu şöhreti sarsıntılar geçirmiş, maddi, manevi değerleri, derece derece düşmeye yüz tutmuş ve bu alardaki yeri mizi İran gibi rakip memleketler almıştır. Buna rağmen tabiatın soyu muza verdiği ruh ve istidat sönmemiş, bu defa mirası sanat, tökezliye tökezliye çağımıza kadar içimizde yaşamıştır. Bugün içimiz sizlayarak bu acı gerçeği görüyor ve uğradığımız kayıplara hayıflanıyoruz. Halıcılıkta mukadder ve läyk yerimiz, sanki boş, bizi bekliyor gibi gözümüzde tüttür. Bu özleyiş ve inanıla da içimiz kaynıyor, sabırsızlanıyoruz.

Seminere katılan genç kuşağımızın asıl heyacanı gözlerimizi yaşırttı. Ama bir taraftan da sevinçlik, kıvanç duyduk, Gençlerimizin yaratıkları yeni desenler ve renk

kompozisyonları, sanki atalarımızın ince ruhunu yeniden aramiza getirmiş ve bize gösterdi. Onlara, öylesine kana kana baktık ve gözlerimizi onlardan ayırmadık.

Bu sanat dalının vücut bulmasına büyük emekleri geçen imalatçılar da dokudukları halıların zevkini, yaratılan desenlere göz nurlarını ve el maharetlerini katmak suretiyle tamamladıklarını, haklı olarak söylediler.

Diğer taraftan, hayvancılığımız başta gelen müstahsil memleketler seviyesinde, milyonlarla baş koyuna sahip bulunuyoruz. Hali boyası ve renkleri tanrı vergisi bitkiler ise, dağlarında yeteri kadar var. O halde yaratıcı ve değerlendireci sanatkârları, ham maddeleri bol olan bu güzel sanat dalında ne eksikimiz var? Neden halılarımız bu seviyeye düşmüştür? Çözülecek kördügüm iste bu.

Sanatkâr, emeğin gerçek karşılığını bulamayınca ve günlük gemi kayısına düşürce, haklı olarak içinde ona ruh ve hız veren ateşi sönmüş, yeni bir şeyle yaratmak hevesi yerine, kendisini geçindirecek gündeliğin bedelini ödemek zoru ile baş başa kalmıştır. Hali değerlerinin düşmesine karşılık, onun temel ham maddesini teşkil eden yün, tersine başka tüketim alanları bulup pahalılaşmış ve bu yüzden araya hile karışmış, bozulmuştur. Sentetik boyaların çökmesıyla da tabii onlar yavaş yavaş rağbetten düşmüştür, bunların yerine piyasaya arz oluran boyaların en ucuzları kullanılmak suretiyle halılarımız iki günde rengini atar, fena bir malül durumunu almıştır. İşte bu yüzündendir ki, Türk halıları geçmişteki ihtişamlı yerlerinden bu gün bizi acırdıran hale düşmüşlerdir.

Hali sanatkârlarına karşı aynı ilgisizlik ve hali ham maddelerinde umursamazlık devam ettiği sürece bu aksaklılık ve gidisi hiç bir zaman düzelmeyecektir. Bu nasıl bir gerçekse, halıcılığımızı kurtarmak ve geliştirmek amacında gayret ve yardımımızı birleştirdiğimiz takdirde, halıcılığımızın en kısa zamanda dirileceğin-

der ve seviyesinin yeniden yükselmesinden de öylece emin olabiliriz.

Bu yola harcanan çabaları başarıya götürecek çeşitli faktörler arasında kanımızca standard da önemli bir yer tutmaktadır. Böyle olduğu halde standardın ashını bilemedikleri için olacak, seminerde bir kısım imalatçıları standardı şüphe ile karşıladıkları ve ona kaçınılmaz dokuma hataları taşıyan malların satılmasını engelliyecel, kendilerine zarar dokunacak bir etken gözü ile baktıkları görülmüştür. Keza hali ihracatçıları, standardın hali renk ve desenlerini kısırlaştıracağı düşüncesi ile kişisel menfaatları yönünden standardı ilk ağızda pek iyi karsılamamışlardır.

Ancak standard, seminerde iç yapısı ve bütün özellikleri ile derinliğine incelendiğinde durum aydınlatılmış, halıcılığımızın geliştirilmesi dâvasında, standardın kurtarıcı, des tekeyici ve imalatçıya, satıcıya, alıcıya ayrı ayrı güven getiren onları kazandıran ve hali desenlerini yaratın sanatkârlarımızın da emeklerini değerlendiren bir unsur olduğunda bütün seminere katılanlar bireylmiştir.

Gereklere de halılarımız için hazırlanan standard, uygulandığı takdirde bu gün için onların :

— Temiz, dayanıklı ve katıksız ham maddelerden yapılmasını,

İyi ve kusursuz bir işçilikle dokunmasını sağlayacak, ve yakın bir gelecekte hali desenlerinde klâsik ve modern Türk Sanat karakterlerini tesbit etmekle de yabancı rakipleri arasında kolaylıkla seçilebilmelerini ve üstünük kazanmalarını güven altına almış olacaktır.

Onun için çağdaş memleketlerde memnûnluk uyandıran ve takdir gören orijinal Türk Hali Standardını vakit geçirmeden uygulamakla milî ekonomimize büyük menfaatlar sağlayacağımızdan şüphe etmemeliyiz.

Okurlarımızı, halıcılığımıza yardımçı olmaya çağrıyoruz.

KABUL EDİLEN TÜRK STANDARDLARI

No.	Standardın adı	Fiyatı TL.	No.	Standardın adı	Fiyatı TL.
* TS. 1	Yarı Mamül Elektrolitik Bakır Tel	3.—	TS. 77	Depolu Elektrikli Su İsticilari	10.—
* TS. 2	Sert Çekilmiş Som Elektrolitik Ba- kır Tel	4.—	TS. 78	Raybalar	50.—
* TS. 3	Örgülü Bakır Tel	3.—	TS. 79	Rondelalar, Halkalar ve Emniyet Saçları	36.—
* TS. 4	El Äletlerinden Kazmalar	14.—	TS. 80	Civata Saplama Tırfor ve Somunlar	89.—
* TS. 5	Celik Çekic Varyoz ve Baskilar	25.—	TS. 81	Civata Anahtarlar	58.—
* TS. 6	Küçük Su Tesisatından Valfler (Mus- luklar)	27.—	TS. 82	Pasta Lokmaları Kılavuzları	76.—
* TS. 7	Pesel Boru ve Parçaları	10.—	TS. 83	Elektrik Sebeke Gerilimleri	2.—
* TS. 8	Bergman Boru ve Parçaları	16.—	TS. 84	Elektrik Ekmek Kızartıcıları	5.—
* TS. 9	Stalpanzer Boru ve Parçaları	15.—	TS. 85	Sığla Yagi	3.—
* TS. 10	Kirk-Döküm Pis Su Boruları	11.—	TS. 86	Endüstriyel Tip Eriyen Telli Sigortalar	10.—
* TS. 11	Temper Boru Rakorları (Fitingler)	26.—	TS. 87	Ev Tipi Elektrikli Buz Dolapları ve Dondurucu Dolaplar	12.—
* TS. 12	Kursun Akümlâtör	21.—	TS. 88	Teknik Resim	22.—
* TS. 13	Kuru Pil ve Bataryalar	10.—	TS. 89	Salyangoz	3.—
TS. 14	Kır. Dokum Basınçı Borular (Savur- ma ve Düşey) ve Boru Özel Par- çaları	67.—	TS. 90	Balık Konserve Kutuları	36.—
* TS. 17	Yarı Sert Çekilmiş veya Tavlanmış Elektrolitik Bakır Tel	4.—	TS. 91	Ahşap Endüstrisinde Kullanılan Hayvansal Tutkallar	6.—
* TS. 18	Yumusak Çekilmiş veya Tavlanmış Elektrolitik Bakır Tel	5.—	TS. 92	Ahşap Endüstrisinde Kullanılan Ka- zein Tutkali	5.—
* TS. 19	Portland Çimentoları	—	TS. 93	Ahşap Endüstrisinde Kullanılan Sentetik Recineli Tutkallar	7.—
* TS. 20	Yüksek Firm Cüruf Çimentoari	—	TS. 94	Percinler ve Perçin Cubukları	37.—
* TS. 21	Beyaz Portland Çimentoları	6.—	TS. 95	Torna Kalemleri	49.—
* TS. 22	Melez Bağlayıcı	—	TS. 96	Bez Düz Kayışlar	5.—
* TS. 23	Cimento Nümune Alma Metodları	—	TS. 97	Kauçuklu Bez Düz Kayışlar	3.—
* TS. 24	Cimento Teknik Muayene Metodları	11.—	TS. 98	Bezli Balata Düz Kayışlar	3.—
* TS. 25	Tras	—	TS. 99	Kösele düz kayışlar	(Baskida)
* TS. 26	Traslı Cimento	—	TS. 100	Elma	5.—
* TS. 27	Tras Standardı Kirec Tozu	6.—	TS. 101	Sofralık Üzüm	4.—
* TS. 28	Tras Nümune Alma Metodları	—	TS. 102	Asbestli Cimento Boru ve Boru Özel Parçaları (Basınçı Sıvı İleten)	13.—
* TS. 29	Tras Teknik Muayene Metodları	—	TS. 103	Asfalt Çati Örtülerinde Kullanılan Astar	2.—
* TS. 30	Insaat Kirecleri	—	TS. 104	Kömür Katranı Zifti ile Yapılan Çati Örtüler Astarı	2.—
* TS. 31	Insaat Kireci Nümune Alma Metodları	—	TS. 105	Çati Örtülerinde Kullanılan Asfalt	2.—
* TS. 32	Insaat Kireci Teknik Muayene Metodları	7.—	TS. 106	Çati Örtülerinde Kullanılan Körümür Katranı	2.—
* TS. 33	Kum	—	TS. 107	Çati Örtülerinde Kullanılan Bi- tümlü Doyurulmuş Jüt Kanavicesi	2.—
* TS. 34	Turuncigiller	12.—	TS. 108	Çati Örtülerinde Kullanılan Pamuk Kanavice	2.—
* TS. 35	Yalıtılmış İletkenlerde ve Kablolarda Kullanılan Käpit	—	TS. 109	Çati Örtülerinde Kullanılan Bitümlü Doyurulmuş Pamuk Kanavice	2.—
* TS. 36	Yalıtılmış İletkenlerde ve Kablolarda Kullanılan Käpit	3.—	TS. 110	Çati Örtülerinde Kullanılan Asfalta Doyurulmus Kece	2.—
* TS. 37	Yalıtılmış İletkenlerin Muayene Metodu	6.—	TS. 111	Çati Örtülerinde Kullanılan Katranla Doyurulmuş Kece	2.—
* TS. 38	Yalıtılmış İletkenlerin Yapısı	8.—	TS. 112	Çati Örtülerinde Kullanılan Mastik Asfalt	2.—
TS. 39	Hazır Yağlıboya	6.—	TS. 113	Çati Örtülerinde Kullanılan Asfaltı Emülsiyonlar	2.—
TS. 40	Elektrik Ic Tesisatında Kullanılan İki Kutuplu Fis ve Priz	7.—	TS. 114	Çati Örtülerinde Kullanılan Bitümlie Doyurulmus Mukavva veya Kar- ton (Rüberoit)	4.—
TS. 41	Ic Tesisatta Kullanılan 250 V. ve 10 Ampere Kadar Elektrik Anah- tarları	8.—	TS. 115	Çati Örtülerinde Kullanılan Bitümlü Malzemelerden Nümune Alma Me- todları	3.—
* TS. 42	Seftali	6.—	TS. 116	Kreozotun Özgül Ağırlığının Tayini Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 43	El Dokusu Türk Halıları	14.—	TS. 117	Saybolt Viskozye Deneyi İçin Metod	5.—
* TS. 44	Elektrik El Lâmbaları	5.—	TS. 118	Bitümlü Maddelerin Penetrasyon Deneyi İçin Metod	3.—
* TS. 45	Rozaz	4.—	TS. 119	Bitümlü Maddelerin Duktilité De- neyi İçin Metod	3.—
TS. 46	Kontrplâk	4.—	TS. 120	Bitümlü Maddelerin Yumusama Noktası Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 47	Kontrplâk Nümune Alma ve Muayene Metodları	4.—	TS. 121	Bitümlü Maddelerin Isınma Kaybi Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 48	Fındık	13.—	TS. 122	Ketbek Asfalt Mahsullerinin Desti- lasyon Deneyi İçin Metod	4.—
TS. 49	Yalıtkan Serit	4.—	TS. 123	Bitümlü Maddelerin Klevlent İstil- ve Yanma Noktası Deneyi İçin Metod	4.—
TS. 50	Mesken ve Benzeri Yerlerdeki Elek- trik Tesislerine Ait Eriyen Telli Bosunlu Sigortalar	10.—	TS. 124	Petrol Mahsulleri ve Diğer Bitümlü Maddelerin Su Deneyi İçin Metod	4.—
TS. 51	İgne Yapraklı Yapı Kerestesi	4.—	TS. 125	Bitümlü Deneyi İçin Metod	2.—
TS. 52	İgne Yapraklı Yuvarlak Yapı Ke- restesi	4.—	TS. 126	Kreozotta Su Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 53	Hasep Nümune Alma ve Muayene Metodları	16.—	TS. 127	Kreozotta Benzende Gözünmeyen Madde Tayini Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 54	Sabun	13.—	TS. 128	Katran ve Katran Mahsullerinin Destilasyon Deneyi İçin Metod	5.—
* TS. 55	Evlerde ve Sanayide Kullanılacak Petrol Endüstrisi Sivilastırılmış Hidrokarbur Tezvi Tüpleri	4.—	TS. 129	Kreozotta Bâkiye Kok Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 56	Ağac Tel Direkleri	6.—	TS. 130	Kaba ve Ince Ağzıratın Elek An- alizi ile No: 200 den Geçen Malzeme Tayınlı Deneyi İçin Metod	2.—
TS. 57	Telefon ve Telgraf Hatlarında Kul- lanılan Porselen İzolatörler	6.—	TS. 131	Asfaltlı Karışımaların Sicak Ekstrak- siyonu ve Bitümlü Geri Kazanılı- ması Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 58	Floresan Lamba Balastları	13.—	TS. 132	Çati Örtülerinde Koruyucu Olarak Kullanılan Asfalt Bazlı Emülsiyon- ların Deneyi İçin Metod	3.—
TS. 59	Tornavidalar	22.—	TS. 133	Çati Örtülerinde Kullanılan Bitümlie Doyurulmus Membranlardan Nümu- ne Alma ve Muayene Metodları	5.—
TS. 60	Pensler ve Kerpeteñler	23.—	TS. 134	Kreozotun Destilasyon Deneyi İçin Metod	6.—
TS. 61	Vida Biçimleri (Formları)	23.—	TS. 135	Anorganik Madde Veya Kül Deneyi İçin Metod	2.—
TS. 62	Helisel Matkap Uçları	56.—	TS. 136	Katran Mahsullerinin Yumusama	—
TS. 63	Marangoz Matkap Uçları ve Burgular	20.—			
TS. 64	Odun Lifi Levhaları	3.—			
TS. 65	Odun Lifi Levhaları Nümune Alma ve Muayene Metodları	5.—			
TS. 66	Pompalı Gazozcağı	39.—			
TS. 67	Pürmüz Lâmbaları	27.—			
TS. 68	Marangoz Rendeleri	30.—			
TS. 69	Perno Pim Sıkma Kovancıları ve Gupilyaları	43.—			
TS. 70	Yansıtach Taşınabilir Elektrik Sobaları	5.—			
TS. 71	Elektrik El Ütüleri	8.—			
TS. 72	Yemeklik Zeytinyağı	9.—			
TS. 73	Ahsap Parkeler	5.—			
TS. 74	Elektrik Süpürgeleri	6.—			
TS. 75	Ev Tipi Elektrik Ocakları	8.—			
TS. 76	Nominal Gerilimi 1000 V'a Kadar Elektrik Hava Hatları İçin Porselen İzolatörler	9.—			

No.	Standardın adı	Fiyatı TL.	No.	Standardın adı	Fiyatı TL.
TS. 137	Mastik Asfalt Bitümlü Harc ve Benzeri Karışımının Deneyi İçin Metod	4.—	TS. 211	lerinin saat rakkamıyla belirtilmesi Yalıtkan yağların oksitlenme istikrarının tayin metodu	(Baskıda)
TS. 138	Metallik Malzemenin Çekme Dayımı Deneyi İçin Metod	(Baskıda)	TS. 212	Termoplastik ve lästik Y kablolari	(Baskıda)
TS. 139	Metallik Malzemenin Brinell Sertlik Muayenesi	(Baskıda)	TS. 213	Beton taş döseme plâkları	(Baskıda)
TS. 140	Metallik Malzemenin Rockwell Sertlik Muayenesi	(Baskıda)	TS. 214	Mamûl derilerin piyasaya arz şartları, satış birimleri ve usulleri	(Baskıda)
* TS. 141	Kuru Fasulye	5.—	TS. 215	Mamûl derilerden nümune alma Mamûl deri kusurları ve kalitelere ayırma	(Baskıda)
* TS. 142	Nohut	6.—	TS. 216	Mamûl deri toleransları	(Baskıda)
* TS. 143	Mercimek	4.—	TS. 217	Kalite beyan vesikası, kontrol ve muayene	(Baskıda)
TS. 144	Sıvı Sikatif (Sıvı Kurutucular)	4.—	TS. 218	Köseeler ve gön	(Baskıda)
TS. 145	Sülük (Kursun Kirmızısı)	3.—	TS. 219	Sabunlu kösele	(Baskıda)
TS. 146	Plastikler (Polistiren'deki Metanolda Cözünen Maddelerin Tâyini)	(Baskıda)	TS. 220	Kayıtlı kösele	(Baskıda)
TS. 147	Kamalar	38.—	TS. 221	Kromlu kösele	(Baskıda)
TS. 148	Kavış Kasnakları	18.—	TS. 222	Vaketa	(Baskıda)
TS. 149	Demir ve Çelik Parçaların Koruyucu Kaplamaları	7.—	TS. 223	Sömikrom vaketa	(Baskıda)
TS. 150	Keten Yağı ve Keten Beziri	5.—	TS. 224	Vidala	(Baskıda)
TS. 151	Ceviz Kütükleri	3.—	TS. 225	Süet	(Baskıda)
TS. 152	Aşşap Testereleri	(Baskıda)	TS. 226	Glase (Seviro)	(Baskıda)
TS. 153	Metal Testereleri	(Baskıda)	TS. 228	Eldivenlik napa, eldivenlik glase ve eldivenlik süet (ser)	(Baskıda)
TS. 154	Tas Testereleri	7.—	TS. 229	Astarlık deriler	(Baskıda)
TS. 155	Civiler	(Baskıda)	TS. 230	Elbiselik deriler	(Baskıda)
TS. 156	Büyük ve Küçük Boy Hayvan Ham Derileri Ortak Hükümleri (Ham Derilerin Piyasaya Arzi, Genel Kusurlar ve Kalitelendirme, İşaretlenmesi, Ambalajlanması ve Denetlenmesi)	(Baskıda)	TS. 231	Sahtıyan	(Baskıda)
TS. 157	Taze Mezbaha Sığır Derileri	(Baskıda)	TS. 232	Yüzüklü keçi derileri	(Baskıda)
TS. 158	Taze Mezbaha Dana Derileri	(Baskıda)	TS. 233	Güderi	(Baskıda)
TS. 159	Taze Mezbaha Manda ve Malak Derileri	(Baskıda)	TS. 234	Rugan	(Baskıda)
TS. 160	Salamura (Tuzlu Yas) Sığır Derileri	(Baskıda)	TS. 235	Deri ve köseelerin kimyasal muayene metodu	(Baskıda)
TS. 161	Salamura (Tuzlu Yas) Dana Derileri	(Baskıda)	TS. 236	Deri ve köseelerin fiziksel muayene metodu	(Baskıda)
TS. 162	Salamura (Tuzlu Yas) Manda ve Malak Derileri	(Baskıda)	TS. 237	Çelik borularla yassılartırma muayenesi	(Baskıda)
TS. 163	Tuzlu Kuru Sığır Derileri	(Baskıda)	TS. 238	Roga metodu ile kömürün kalıplasma gücünden tâyini	(Baskıda)
TS. 164	Tuzlu Kuru Dana Derileri	(Baskıda)	TS. 239	Mensucat sanayinde istatistik değerlendirme ve nümune sayısının tâyini (T-1)	(Baskıda)
TS. 165	Tuzlu Kuru Manda ve Malak Derileri	(Baskıda)	TS. 240	Deney için standart atmosfer şartları, kondisyonlama ve klima ölçümü (T-2)	(Baskıda)
TS. 166	Hava Kurusu Sığır Derileri	(Baskıda)	TS. 241	İplik numaralaması sistemi (T-3)	(Baskıda)
TS. 167	Taze Mezbaha Koyun Derileri	(Baskıda)	TS. 242	Tek kat ve çok katlı büklü pamuk ipliklerinin büklüm derecesi ve büklü ipliklerde büklümden dolayı iplik numara değişmesi (T-4)	(Baskıda)
TS. 168	Taze Mezbaha Kuzu Derileri	(Baskıda)	TS. 243	Bezlerin su geçirmezlikleri (T-5)	(Baskıda)
TS. 169	Taze Mezbaha Keci Derileri	(Baskıda)	TS. 244	Iplığın numara ve teks değerinin tâyini (D-1)	(Baskıda)
TS. 170	Taze Mezbaha Oğlak Derileri	(Baskıda)	TS. 245	Tek iplığın kopma mukavemeti, uzama oranı ve kopma uzunluğunun tâyini (D-2)	(Baskıda)
TS. 171	Salamura (Tuzlu Yas) Koyun Derileri	(Baskıda)	TS. 246	Sabit hızlı dinamometre ile cile halindeki iplığın kopma mukavemeti, uzama oranı ve mukavemet endeksinin tâyini (D2a)	(Baskıda)
TS. 172	Salamura (Tuzlu Yas) Kuzu Derileri	(Baskıda)	TS. 247	Pamuk iplığının büklümünün tâyini (D-3)	(Baskıda)
TS. 173	Tuzlu Kuru Keci Derileri	(Baskıda)	TS. 248	Pamuk iplığının rutubetinin tâyini (D-4)	(Baskıda)
TS. 174	Tuzlu Kuru Koyun Derileri	(Baskıda)	TS. 249	Pamuk iplığının görüntüsü (D-5)	(Baskıda)
TS. 175	Tuzlu Kuru Oğlak Derileri	(Baskıda)	TS. 250	Kumaşın atkı ve çögü sikliğinin tâyini (D-6)	(Baskıda)
TS. 176	Hava Kurusu Koyun Derileri	(Baskıda)	TS. 251	Kumaşın metre, kare ağırlığının tâyini (D-7)	(Baskıda)
TS. 177	Hava Kurusu Kuzu Derileri	(Baskıda)	TS. 252	Kumas eni ve boyunun ölçülmesi (D-8)	(Baskıda)
TS. 178	Pike Deri	20.—	TS. 253	Kumaşın atkı ve çögü mukavemetinin tâyini (D-9)	(Baskıda)
TS. 179	Bina Kapı Kilitleri	57.—	TS. 254	Kumas içindeki iplığın ölçü sebebiyle kısalsı nisbetinin tâyini (D-10)	(Baskıda)
TS. 180	Yonga Leyhaları	6.—	TS. 255	Kumastaç çıkartılan iplığın nümarasının tâyini (D-11)	(Baskıda)
TS. 181	Elektrik El Havayaları	5.—	TS. 256	Kumastaç sökülen iplığın büklümünün tâyini (D-12)	(Baskıda)
TS. 182	Tesviyeçi Mengeneleri	12.—	TS. 257	Bezlerin sabit hızla artan su basıncı altındaki su geçirmezliklerinin hidrostatik basınç methodu ile tâyini (D-13)	(Baskıda)
TS. 183	Floresan Lâmbalar	16.—	TS. 258	Bezlerin sabit su basıncı altındaki su geçirmezliklerinin tâyini (D-14)	(Baskıda)
TS. 184	Armut	4.—	TS. 259	Pamuklu bezlerin dus ıslaması altındaki yüzey geçirmezliklerinin tâyini (D-5)	(Baskıda)
TS. 185	Cilek	3.—	TS. 260	Pamuktan yapılmış karde çögü ipliği (M-1)	(Baskıda)
TS. 186	Sinai Uzunluk Ölçüleri İçin Standard Referans Sıcağı (R-1)	(Baskıda)	TS. 261	Pamuktan yapılmış karde atkı ipliği (M-2)	(Baskıda)
TS. 187	Ses veya gürültünün fiziksel ve özenel yoğunlığının ifadesi (R-131)	(Baskıda)	TS. 262	Pamuktan yapılmış karde trikotaj ipliği (M-3)	(Baskıda)
TS. 188	Bakırların sınırlandırılması (R-197)	(Baskıda)	TS. 263	Pamuktan yapılmış tek kat penye çögü ipliği (M-4)	(Baskıda)
TS. 189	Plastikler ham madde hacim faktörünün tâyini (R-171)	(Baskıda)	TS. 264	Pamuktan yapılmış tek kat penye atkı ipliği (M-5)	(Baskıda)
TS. 190	Bakır veya bakır alaşımı boruların ağız açma muayenesi (R-195)	(Baskıda)	TS. 265	Pamuktan yapılmış tek kat penye trikotaj ipliği (M-6)	(Baskıda)
TS. 191	Sürelî yayın adalarının kısalıtmas için milletlerarası kurallar (R-4)	{ 10.—	TS. 266	İçme sular	17.—
TS. 192	Sürelî yayınların sunulusu (R-8)	{	TS. 267	Güç transformatörleri	(Baskıda)
TS. 193	Sürelî yayınların veya başka belgelerin içindekiler özeti (R-18)	{			
TS. 194	Bibliyografik tanıtma seridi (R-30)	{			
TS. 195	Bibliyografik tanıtım «Temel elemanlar» (R-77)	{			
TS. 196	Öz ve yazar özeti (R-214)	{			
TS. 197	Sürelî yayın makalelerinin sunulusu (R-215)	{			
TS. 198	Bezli kauçuk V kayışları	(Baskıda)			
TS. 199	Kara taşılarında kullanılan emniyet kemeleri	(Baskıda)			
TS. 200	Mozaik aşşap parke	(Baskıda)			
TS. 201	Sert plastik PVC borular ve boru özel parçaları	(Baskıda)			
TS. 202	Karo fayans	9.—			
TS. 204	Plik demirleri	(Baskıda)			
TS. 205	Metallik malzemenin eğme ve kâtlama muayenesi	(Baskıda)			
TS. 206	Metallik malzemenin basma muayenesi	(Baskıda)			
TS. 207	Metallik malzemenin Vickers sertlik muayenesi	(Baskıda)			
TS. 208	Bağırıskalar	(Baskıda)			
TS. 209	Sert çekilmiş alüminyum tel iletkenlerin özdirenci	(Baskıda)			
TS. 210	Üç fazlı elektrik sebekeleri iletken-	(Baskıda)			

(*) işaretli olanlar Bakanlar Kuruluna mecburi yürlüğe konulmuştur.

SUMMARY OF CONTENTS

RETURN FROM VACATION p. 3

The Turkish Standards Institution, according to its statute, closes down for a month in August for summer vacation. The efficiency of this system by which the whole staff leaves for their summer vacation at the same time is being realized more and more.

If the staff were to take their vacation leaves on a revolving basis between June and September it would have meant that TSE would not be working with full speed for three months. All other institutions which go by this old system of summer holidays suffer from reduced production during summer months, whereas TSE's summer/staff remaining on duty, with 33 standards accepted by the Technical Council, and 4 draft standards prepared to be sent out for comments, has accomplished important work and proved the efficiency of this system.

This copy of the «Standard» in your hands is also prepared by TSE's summer staff.

This goes to show that TSE while taking a vacation continued to work as hard as before.

During the vacation month a staff of 8 or 10 remains on duty at TSE. The main function of this staff is to take care of urgent matters. This year the summer staff achieved great success by submitting a considerable number of draft standards to the Technical Council or to the concerned institutions for comments as the case may be.

By the time you are reading this issue of «Standard» the full staff of TSE will be back at work. With its experts, technical committees, Preparatory groups and Technical Council TSE will continue to prepare the new standards required by the country, and start to implement its working program which will bear fruit at the end of the working year.

Besides its heavy working program TSE's ever increasing international relations will increase TSE's prestige and usefulness for the country.

It is expected that the implementation of decisions of the Committee set up for implementation of standardization under the Chairmanship of the Minister of Industry will also produce new developments in this field and beneficial results.

Bearing all this in mind it is easier to realize the importance of problems waiting to be solved after the staff returns from vacation.

We wish all the experts participating in TSE's committees as well as the staff of TSE success during the new term.

GERMAN NORMS p. 4-5

In this part of the article the first two parts of which appeared in our previous issues publication of a

standard and points to be taken into consideration in preparing a standard for publication are discussed.

The points discussed are :

- Publication of a draft standard
- Sending out reminders
- Persons preparing the standards
- Clarifications
- Period allowed for comments on draft standards
- Other work to be done until completion of the standard such as :
- Discussion of comments
- Period allowed for a draft standard to remain under consideration
- Withdrawal of standard and publication of a second standard
- Finalization of standard, and control
- Inclusion of the standard in the German Standards and its publication
- Standardization work in particular cases :
- Preliminary Standards
- Declining from publication of standard
- Inclusion of standardization of work carried out by other institutions in German Standards
- Acceptance of Foreign Standards, Guides and similar publications.
- Control of Implementation of finalized standards, withdrawal and review of standards as necessary.

Dr. RAHMI TOKER

p. 7

Dr. Rahmi Toker was born in 1919. After completing his lycée education in Afyon he entered the Faculty of Forestry in the Agricultural Institute in 1938 and graduated as a forestry engineer in 1942 with honors.

Dr. Toker's first post was with the Ankara Forestry Directorate. After completing his military service he became the Chief of Bolu Forestry Department. In 1945 he became an assistant professor in the Faculty of Forestry and in the meantime obtained his doctorate.

In 1959 Dr. Toker joined the staff of the Ministry of Construction and Resettlement as the Director for Construction Materials. There he worked on standardization of wooden construction materials. At present he is the President of Laboratories at the same directorate.

**STANDARDIZATION AND THE
DEVELOPING COUNTRIES**

p. 22-23

This article by M. Salmon deals with above subject.

IZMIR INTERNATIONAL FAIR

p. 24

Information is given about the opening of 34th Izmir International Fair.

**THE FOURTH ECONOMIC AND SOCIAL STUDIES
CONFERENCE**

p. 25

The Society of Economic and Social Studies Conferences was set up in 1961 in our country. The founders of the society are well known businessmen and scholars. Since it has been set up, several activities directed towards economic and social matters in the form of publications, conferences and seminars were undertaken.

This year the society arranged a series of conferences on the subject of «Planning and Development in a mixed Economy» during the month of August.

Professors from the United States of America, France, England, Italy, Israel, Sweden and India as well as experts in this particular field of study were invited to and attended the conference.

From the Turkish Standards Institution President Faruk Sünter and Board of Directors, member Celal Imre participated in the conference.

The topics of discussion were :

Role of public and private sectors in developing economies.

Mixed Economy in Turkey, its Principles and Application.

Mixed Economy, Pakistan's Experience.

Mixed Economy, Italian Experience.

Economic Principles of the Turkish Constitution and Economic Principles of Turkey's Political Parties.

Philosophy of Turkey's Development Plan and Place of Public and Private Sectors in its Application.

Place of Public and Private Sectors in the Scandinavian Mixed Economy System.

Problems arising from a mixed Economy in Turkey.

**MINISTRIES OF COMMERCE AND AGRICULTURE
SIGN PROTOCOL FOR CONTROL OF
EXPORTS OF FRESH FRUITS AND VEGETABLES**

p. 25

In every country which exports there are standardization and Agricultural quarantine controls.

In our country also such supervision is carried out by the Ministries of Commerce and Agriculture respectively. In order to ensure harmonious cooperation between the two organizations a protocol has recently been signed between the two Ministries. As the protocol is important at this time when we attach so much importance to quality control the full text is given below :

- The exporting firm or its legal representative shall apply to the relevant Ministry of Agriculture Organization for Agricultural Quarantine control and to the local Ministry of Commerce Control Organization for control of standardization according to the procedure laid down by legislation of each respective organization.
- At places where there are no Agricultural Quarantine or Standardization organizations, applications shall, within the export period, be submitted to permanent, mobile or temporary teams in that locality assigned by the Ministries concerned.
- At fresh fruit and vegetable export centers both the Ministry of Agriculture and the Ministry of Commerce shall, to facilitate and speed up the work, reinforce their organizations with necessary personnel and equipment during the export period.
- Neither Ministry will exercise any influence on the other during control and preparation of certificates.
- Both organizations will have the right to renew controls according to their own legislation even after first inspection and certification.
- During agricultural quarantine and standardization controls, random samples to be taken according to established procedure shall be taken into consideration by both organizations.